

**KATHOLIEKE HOGESCHOOL
BRUGGE - OOSTENDE**

**Departement Handelswetenschappen
en bedrijfskunde**

Bachelor in bedrijfsmanagement

Afstudeerrichting rechtspraktijk

**Wat als het huwelijk geen zekerheid meer
biedt?**

**Dringende voorlopige maatregelen bij
huwelijksmoeilijkheden.**

Woord vooraf

Met deze eerste woorden wil ik graag mijn dank uitbrengen aan de mensen die mij geholpen hebben om dit eindwerk tot stand te brengen.

Eerst en vooral wil ik mijn ouders bedanken die mij de kans hebben geven om verder te studeren en die mij gesteund hebben, niet alleen tijdens het schrijven van dit eindwerk maar ook tijdens mijn studie.

Verder wil ik advocatenkantoor Versyp bedanken en meer bepaald meester Versyp voor de hulp en de nodige kennis die hij mij heeft bijgebracht om dit eindwerk tot stand te brengen.

Tot slot wil ik ook mijn mentor bedanken voor de hulp, richtlijnen en de bereidheid om tijd vrij te maken voor begeleiding.

Inhoudsopgave

Woord vooraf	1
1 Inleiding	1
2 De echtscheidingswet	2
2.1 Gronden van echtscheiding.....	2
2.1.1 Echtscheiding op grond van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk.....	2
2.1.2 Echtscheiding door onderlinge toestemming.....	3
2.2 Alimentatie.....	3
2.2.1 Onderhoudsgeld met betrekking tot de partner.....	4
2.2.2 Onderhoudsgeld met betrekking tot de kinderen.....	5
3 Feitelijke scheiding	6
3.1 Verschil tussen een feitelijke scheiding en een echtscheiding.....	6
3.2 Een feitelijke scheiding met of zonder een procedure.....	6
4 Dringende en voorlopige maatregelen	8
4.1 Situering.....	8
4.2 Dringend.....	9
4.3 Voorlopig.....	10
4.4 Toepassingsvoorwaarden.....	11
4.4.1 Grof plichtsverzuim.....	11
4.4.2 Ernstige verstoring van de verstandhouding.....	14
4.4.3 Bevoegdheidsvoorwaarde.....	14
4.4.4 Uitzondering: wettelijke samenwoning.....	14
4.5 Wanneer?.....	15
4.5.1 Huwelijk.....	15
4.5.2 Wettelijk samenwonenden.....	15
5 Soorten maatregelen tussen gehuwden	17
5.1 Maatregelen met betrekking tot de echtgenoten.....	17
5.1.1 Afzonderlijke woonst.....	17
5.1.2 Onderhoudsuitkering.....	18
5.1.3 Beroepsuitoefening.....	19
5.1.4 Boedelbeschrijving.....	19
5.2 Maatregelen met betrekking tot de kinderen.....	20
5.2.1 Hoofdverblijfplaats.....	20
5.2.2 Omgangsrecht.....	21
5.2.3 Hoorrecht.....	21
5.2.4 Onderhoudsgeld voor de kinderen.....	22
5.3 Artikel 223 BW versus artikel 1280 Ger.W.....	23
5.4 Geldigheidsduur.....	23
5.5 Wijziging mogelijk.....	24
6 Procedure voor de vrederechter	25
6.1 Buiten de echtscheidingsprocedure.....	25
6.1.1 Inleiding van de vordering.....	26
6.1.2 Zitting.....	26

6.1.3	Vonnis	27
7	Soorten maatregelen tussen wettelijk samenwonenden	28
7.1	Maatregelen met betrekking tot de gemeenschappelijke verblijfplaats	28
7.2	Maatregelen met betrekking tot de persoon en de goederen van de partner	28
7.3	Maatregelen met betrekking tot de persoon en de goederen van de kinderen.....	29
7.4	Maatregelen met betrekking tot de wettelijke en contractuele verplichtingen van de partners	29
7.5	Geldigheidsduur	29
7.6	Rechtspleging	30
8	Beperkingen	31
8.1	Geen maatregelen die niet gevorderd worden	31
8.2	Geen maatregelen met andere bevoegdheid	31
8.3	Geen maatregelen strijdig met het recht	31
8.4	Geen maatregelen die de feitelijke scheiding organiseren	32
9	Voorlopige maatregelen	33
9.1	Algemeen	33
9.2	Bevoegdheid	33
9.3	Toepassingsvoorwaarden.....	34
9.3.1	Voorlopig karakter van het gevorderde	34
9.3.2	Geen hoogdringendheid vereist	34
9.3.3	Aanhangig zijn van een echtscheidingsprocedure.....	34
9.4	Soorten maatregelen	34
9.4.1	Afzonderlijke woonst.....	35
9.4.2	Ouderlijk gezag	35
9.4.3	Onderhoudsuitkering – ontvangstmachtiging	35
9.5	Procedure bij de rechtbank van eerste aanleg	37
9.5.1	Inleiding van de vordering	37
9.6	Geldigheidsduur voorlopige maatregelen	40
9.6.1	Uitzondering	40
9.6.2	Bijzondere gevallen	41
9.6.3	Wijzigbaarheid	41
10	Algemeen besluit.....	43
	Literatuurlijst	44
	Bijlagen.....	48

1 Inleiding

Wanneer het huwelijk geen zekerheid meer biedt en er ernstige echtelijke moeilijkheden zijn is het aangewezen voor beide echtgenoten en evenzeer voor de kinderen, dat beide partijen blijven openstaan voor een open gesprek.

Als elke poging tot verzoening faalt, staan er wettelijk voor de echtgenoten een aantal mogelijkheden open. Men kan kiezen om uit de echt te scheiden of men kan kiezen om nog even na te denken over het huwelijk en aan de vrederechter dringende voorlopige maatregelen te vragen.

Deze maatregelen laat beide partners toe om zich te bezinnen over het voortduren van de relatie door voorlopig gescheiden te gaan leven. De vrederechter zal de voorlopige situatie van de partners regelen, met name de regeling uitwerken voor de eventuele gemeenschappelijke kinderen, alsook de patrimoniale verhoudingen tussen de partners regelen.

Kiezen de echtgenoten om het huwelijk stop te zetten dan kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg voorlopige maatregelen bevelen zodat de echtscheidingsprocedure goed verloopt.

2 De echtscheidingswet

Op 1 september 2007 trad de gewijzigde echtscheidingswet van 27 april 2007¹ in werking. De echtscheidingswet werd vereenvoudigd zodat we nu nog maar twee belangrijke echtscheidingsprocedures kennen.

Men moet niet meer kiezen tussen een dure en psychologisch belastende procedure uitgevochten voor de rechtbank of een goedkope, psychologisch minder belastende echtscheiding bij onderlinge toestemming.

Als meest opvallend kenmerk gaat deze wetgeving uit van een recht op echtscheiding en voert ze de schuldloze echtscheiding in. Doch verdwijnt het schuld criterium niet volledig. Het foutcriterium speelt geen specifieke grond tot echtscheiding meer, maar kan wel nog een rol spelen bij het bewijs van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk en bij de toekenning van alimentatie na echtscheiding.²

Sinds 1 december 2011 werd de schuldloze echtscheiding versoepeld. Bij een EOO moeten de koppels niet meer persoonlijk voor de rechter verschijnen.

2.1 Gronden van echtscheiding

De echtscheiding met onderlinge toestemming (art. 230 BW) blijft gelden doch werd er een nieuwe echtscheidingsvorm toegestaan, de echtscheiding op basis van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (art. 229 BW), wordt verder afgekort als EOO.³

2.1.1 Echtscheiding op grond van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk

De EOO komt in de plaats van de vroegere echtscheiding op grond van bepaalde feiten en de vroegere echtscheiding wegens (langdurige) feitelijke scheiding.⁴

De echtscheiding wordt uitgesproken wanneer de rechter vaststelt dat het huwelijk onherstelbaar ontwricht is.⁵ In artikel 229, §1, eerste lid BW wordt een omschrijving gegeven wat de wetgever verstaat onder onherstelbare ontwrichting: *“het huwelijk is onherstelbaar ontwricht wanneer de voortzetting van het samenleven tussen de echtgenoten en de hervatting ervan redelijkerwijs onmogelijk is geworden ingevolge die ontwrichting”*.⁶

Dit kan aangetoond worden aan de hand van:

¹ Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, BS, 7 juni 2007.

² VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p 673.

³ SENAËVE, P., *Recente ontwikkelingen en topics van Familierecht*, Gent, Larcier, 2010, p. 1.

⁴ BROUWERS, J., BEERNAERT, J., VANDERVELLEN, H., *De nieuwe echtscheidingswet*, Mechelen, Kluwer, 2007, p. 6.

⁵ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p 680.

⁶ Art. 229, §1, eerste lid BW.

- Alle wettelijke middelen,
- Een periode van feitelijke echtscheiding,
- Een herhaalde echtscheidingsaanvraag.

De EOO kan worden ingeleid door één echtgenoot afzonderlijk (de eenzijdige EOO)⁷ na meer dan één jaar feitelijke scheiding of wanneer de aanvraag tot tweemaal toe werd gedaan.⁸ Wordt de EOO opgestart op basis van de feitelijke scheiding of op verklaring dan heeft de andere echtgenoot de mogelijkheid om zich in de loop van de procedure met die vordering akkoord te verklaren.⁹

Als de vordering gezamenlijk wordt ingesteld (gezamenlijke EOO)¹⁰ dan wordt de vereiste periode van feitelijke scheiding of de wachtperiode ingekort van 1 jaar naar 6 maanden.¹¹

Bij het aanvragen van de echtscheiding op zich speelt de schuldvraag geen rol meer. De feiten die vroeger werden aangehaald om de schuld te bewijzen kunnen wel eventueel nog worden aangewend om aan te tonen dat er sprake is van een onherstelbare ontwrichting van het huwelijk.¹²

2.1.2 Echtscheiding door onderlinge toestemming

Wanneer beide echtgenoten samen beslissen om het huwelijk te beëindigen en zij al hun rechten en plichten na het huwelijk regelen in een akkoord, is er sprake van een echtscheiding door onderlinge toestemming.¹³

Met de wet van 27 april 2007¹⁴ zijn twee van de vroegere grondvereisten voor EOT uit het Burgerlijk Wetboek geschrapt, nl. dat beide echtgenoten twintig jaar oud moesten zijn en dat het huwelijk minstens twee jaar moest duren.¹⁵ Alle echtgenoten kunnen nu ten alle tijde scheiden door onderlinge toestemming.¹⁶

2.2 Alimentatie

Het Burgerlijk Wetboek voorziet in een aantal gevallen waarin een persoon verplicht kan worden om aan een ander onderhoudsgeld te betalen. Het onderhoudsgeld laat de behoeftige van een minimale levensstandaard genieten, die hij zelf door omstandigheden niet meer kan bereiken.

⁷ Art. 229, §3 BW.

⁸ Art. 2, §3, Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, *BS*, 7 juni 2007.

⁹ www.familie-recht.be.

¹⁰ Art. 229, §2 BW.

¹¹ In dit geval spreekt de rechtbank de echtscheiding onmiddellijk uit zonder andere beoordeling. Art. 1255, § 1, 2de lid Ger.W.

¹² ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, p. 12.

¹³ Art. 230 BW. volgens de voorwaarden vastgesteld in Deel IV, Boek IV, Hoofdstuk XI, Afdeling 2, van het Gerechtelijk Wetboek, m.a.w. na de procedure beschreven in de artikelen 1287-1304 Ger.W.

¹⁴ Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, *BS*, 7 juni 2007.

¹⁵ Artikelen 275 en 276 BW zijn afgeschaft.

¹⁶ VANDENABEELE, S. en MOEYKENS, F., *De nieuwe wet op de echtscheiding*, Gent, Story Publishers, 2008, p. 12.

Bij echtgenoten gaat deze verplichting echter verder. Dan moet het onderhoudsgeld de gerechtigde in staat stellen om een gelijkwaardige levensstandaard te behouden als tijdens het samenleven met de schuldenaar.¹⁷

2.2.1 Onderhoudsgeld met betrekking tot de partner

In de echtscheidingswet van 2007¹⁸ staat het volgende m.b.t. het onderhoudsgeld:

- onderhoudsgeld wordt betaald aan de meest behoeftige partner en dekt in principe de behoeften van de partner;
- het onderhoudsgeld kan nooit hoger zijn dan 1/3 van het netto-inkomen van de echtgenoot die moet betalen;¹⁹
- de duur van de uitkering is in principe beperkt tot de duur van het huwelijk;
- de uitkering stopt bij een nieuw huwelijk of nieuwe samenwoning van de echtgenoot die er recht op had;
- het bedrag kan door de rechter aangepast worden als er nieuwe omstandigheden zijn.

De echtgenoten kunnen onderling een overeenkomst sluiten inzake de hoogte van het onderhoudsgeld. Bij gebrek aan een overeenkomst kan de rechtbank in het echtscheidingsvonnis of bij een latere beslissing, op verzoek van de behoeftige echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toestaan ten laste van de andere echtgenoot.²⁰

Een belangrijke opmerking is dat de onderhoudsverplichting niet meer afhankelijk is van de fout. Nu is de behoeftigheid het criterium tot het al dan niet toekennen van een onderhoudsbijdrage.²¹

Terwijl de schuld van de onderhoudsplichtige geen rol meer speelt bij de toekenning van de onderhoudsuitkering, geldt de schuld van de onderhoudsgerechtigde wel in bepaalde gevallen als grond tot uitsluiting van de uitkering.²²

De rechter kan het verzoek om een uitkering weigeren indien de verweerder aantoont dat de verzoeker een zware fout²³ (bv. overspel, mishandelingen, grove beledigingen) heeft begaan die de voortzetting van de samenleving onmogelijk heeft gemaakt.

¹⁷ <http://www.rosadoc.be/pdf/juridische%20bijdrage/echtscheidingswet.pdf>.

¹⁸ Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, *BS*, 7 juni 2007.

¹⁹ Art. 301 § 3 BW.

²⁰ Art. 301 §1 BW.

²¹ ROODHOOFD, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, p. 12.

²² VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p 723.

²³ Art. 301, §2, tweede lid BW.

2.2.2 Onderhoudsgeld met betrekking tot de kinderen

Beide ouders moeten elk hun bijdrage leveren in het levensonderhoud, de opvoeding, de huisvesting en de opleiding van de gemeenschappelijke kinderen. Ieder ouder levert een bijdrage in verhouding tot zijn/haar mogelijkheden.²⁴

²⁴ Wet van 19 maart 2010 ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, *BS* 21 april 2010.

3 Feitelijke scheiding

De feitelijke scheiding kan gezien worden als het geheel van de mogelijke toestanden waarin gehuwden verkeren tussen twee uitersten: het samenleven enerzijds en de scheiding van tafel en bed anderzijds.²⁵

Ook de toestanden waarin het afzonderlijk verblijf door geen van beide echtgenoten gewild is wordt gezien als feitelijke scheiding, voor zover de scheiding niet toevallig of kortstondig is. Bijvoorbeeld bij gedwongen opname in een psychiatrische instelling, opsluiting in de gevangenis.

Meestal gaat het bij een feitelijke scheiding om echtgenoten die op vrijwillige basis afstand nemen van elkaar, waardoor de verplichte samenwoning zoals bedoeld in artikel 213 van het Burgerlijk Wetboek niet langer in acht wordt genomen. Feitelijke scheiding kan blijken uit een inschrijving in het bevolkingsregister, een attest van het gemeentebestuur of een geheel van feiten die voldoende ernstig, precies en overeenstemmend zijn om te kunnen besluiten tot een bewijskrachtig vermoeden dat de betrokkenen daadwerkelijk en duurzaam gescheiden wonen.²⁶

3.1 Verschil tussen een feitelijke scheiding en een echtscheiding

Een feitelijke scheiding is een toestand waarbij de samenwoningsplicht tussen de echtgenoten niet meer wordt nagekomen. De echtgenoten wonen niet meer samen maar het huwelijk blijft wel nog voortbestaan.

Zodra de procedure tot echtscheiding wordt opgestart blijft het huwelijk nog steeds gelden. Het huwelijk is pas ontbonden wanneer de uitspraak van de echtscheiding door de rechtbank werd uitgesproken, deze uitspraak moet dan nog worden overgeschreven in de registers van de burgerlijke stand van de plaats waar het huwelijk plaatsvond²⁷.

3.2 Een feitelijke scheiding met of zonder een procedure.

Beide echtgenoten kunnen zelf een regeling afspreken omtrent de kinderen en omtrent de financiële banden zonder procedure. Die onderlinge afspraken kan men schriftelijk vastleggen. Een mondelinge afspraak is ook mogelijk, dat is wat

²⁵ SENAËVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 535.

²⁶ Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 394 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en van artikel 2 van het Wetboek van de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen, teneinde de fiscale invordering humaner te maken ten aanzien van de echtgenoten, Wetgevingsstuk 3-874/1.

²⁷ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden: je rechten*, Berchem, EPO, 2007, p. 69.

men een "erepact" noemt. In principe komt het erop neer dat de echtgenoten feitelijk gescheiden kunnen leven zonder toestemming van wie dan ook.²⁸

Wanneer beide partijen er niet in slagen om deugdelijke afspraken te maken kan men beroep doen op een vrederechter (zie verder) ofwel kiest men om uit het echt te scheiden. De vrederechter is een aangewezen persoon als men nog niet goed weet of men uit de echt wil scheiden of niet.

²⁸ <http://www.advodirect.com/2011/07/17/de-feitelijke-scheiding/>.

4 Dringende en voorlopige maatregelen

Wanneer een echtgenoot zijn huwelijksplichten verzuimt, of als de verstandhouding tussen de echtgenoten ernstig verstoord is kan de vrederechter tussenkomen door het opleggen van dringende voorlopige maatregelen.

4.1 Situering

Wanneer de huwelijksplichten niet worden nageleefd door één van de echtgenoten kan dit gebruikt worden als bewijs van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk om de echtscheiding (of de echtscheiding van tafel en bed) te vorderen of in voorkomend geval de aan de betrokken huwelijksplicht specifieke sanctie op te leggen.²⁹

Evenwel op het moment dat er echtelijke moeilijkheden zijn tussen echtgenoten kan ieder van de partners zich tot de vrederechter wenden om dringende voorlopige maatregelen te vragen,³⁰ dit kan ook ingeval een echtgenoot zijn plicht verzuimt of indien de verstandhouding tussen de echtgenoten ernstig verstoord is.³¹

De techniek van de dringende en voorlopige maatregelen werd ingevoerd door de Wet van 20 juli 1932³². In deze wet werd aan een gehuwde de mogelijkheid geboden om een beroep te doen op de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg ingeval de andere echtgenoot zwaar tekort kwam aan zijn plichten.³³ De bedoeling van deze wet was om de gezinsleden (vnl. vrouw en kinderen) te beschermen tegen het plichtsverzuim van een echtgenoot, dit was voornamelijk de man omwille van het feit dat deze de maritale en vaderlijke macht bezat.³⁴

Door de wet van 14 juli 1976³⁵ werd het toepassingsgebied verruimd tot alle gevallen waarin de verstandhouding tussen de echtgenoten ernstig verstoord is, ook al is er van grof plichtsverzuim geen sprake. De bevoegdheid werd overgeheveld naar de vrederechter, die meer en meer familierechter is geworden.³⁶

Ook bij wettelijk samenwonenden werd door de Wet van 23 november 1998³⁷ in de mogelijkheid voorzien om de vrederechter te vatten om dringende voorlopige

²⁹ SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 521.

³⁰ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, p. 24.

³¹ SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 521.

³² Wet 20 juli 1932 tot wijziging van hoofdstuk VI, titel V, van boek I van het Burgerlijk Wetboek: De wederzijdsche rechten en plichten van de echtgenooten, BS 12 augustus 1932.

³³ SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 521.

³⁴ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 509.

³⁵ Wet 14 juli 1976 betreffende de wederzijdse rechten en verplichtingen van echtgenoten en de huwelijksvermogensstelsel, BS 18 september 1976.

³⁶ SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 521.

³⁷ Wet 23 november 1998, Wet tot invoering van de wettelijke samenwoning, BS 12 januari 1999.

maatregelen te bevelen ingeval de verstandhouding tussen de wettelijk samenwonenden ernstig verstoord³⁸ is.³⁹

Er wordt frequent gebruik gemaakt van de dringende voorlopige maatregelen, zij het wat minder sinds de versoepeling van de echtscheiding door de wet van 27 april 2007.⁴⁰

Er werd aan artikel 223 BW een belangrijke lid toegevoegd door de wet van 28 januari 2003⁴¹. Het artikel geeft een bijzonder voordeel m.b.t. de gezinswoning, aan het slachtoffer van partnergeweld in een relatie.⁴²

Indien hij/zij erom verzoekt zal de vrederechter verplicht zijn de gezinswoning aan het slachtoffer toe te wijzen. Hiervoor volstaat het dat het slachtoffer ernstige aanwijzingen van schuld kan aantonen. Een verklaring van het slachtoffer gestaafd met medische attesten kan al voldoende zijn.

4.2 Dringend

Het dringend karakter slaat op de maatregelen en heeft geen betrekking op het plichtsverzuim of de ernstige verstoring van de verstandhouding.⁴³ Het dringend karakter vertaalt zich in het feit dat de maatregelen vereist zijn met het oog op het vrijwaren van de belangen van de andere echtgenoot en de kinderen en dat het uitblijven ervan zou leiden tot meer schade.⁴⁴

De genomen dringende maatregelen moeten zorgen dat de vermogensrechtelijke situatie van de echtgenoten niet verslechtert.⁴⁵

De maatregelen kunnen evengoed worden gevorderd na een langdurige feitelijke scheiding of in de loop van een overeengekomen of bij overeenkomst geregelde feitelijke scheiding zowel als na een kortstondige, eenzijdige gewilde feitelijke scheiding.

De vrederechter is dus evenzeer bevoegd bij afwezigheid van hoogdringendheid. Vb. de vrederechter kan maatregelen nemen wanneer de feitelijke scheiding reeds geruime tijd duurt, wanneer de echtgenoten conventioneel feitelijk gescheiden zijn of hun feitelijke scheiding geregeld hebben.⁴⁶

³⁸ Art. 1479 Ger.W.

³⁹ SENAVER, P. (ed.), *Voorlopige maatregelen tussen echtgenoten (art. 223 BW en art. 1280 Ger.W.)*, Leuven, Acco, 1989, p. 154.

⁴⁰ Zie pag. 2, 2 De echtscheidingswet.

⁴¹ Wet 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, BS 12 februari 2003.

⁴² Art. 223, 3de lid BW.

⁴³ APS, F., *Wet en duiding. Echtelijke moeilijkheden 2010*, Gent, Larcier, 2010, p. 14.

⁴⁴ PINTENS, W., VAN DER MEERSCH, B. EN VANWINCKELEN, K., *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2002, p. 95.

⁴⁵ SENAVER, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, p. 634.

⁴⁶ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 510.

4.3 Voorlopig

De maatregelen die uitgesproken worden krachtens art. 223 BW moeten niet door de rechter in de tijd worden beperkt dit volgt uit het uitdrukkelijk tijdelijk karakter⁴⁷ van de maatregelen en de afwezigheid van tijdsbeperking in artikel 223, eerste en tweede lid BW.

De maatregelen hebben een voorlopig karakter, dit betekent dat zij ten gronde een voorlopige situatie regelen. Dit betekent daarentegen niet dat daardoor voorlopig de uitspraak van de vrederechter geschiedt in afwachting van een nadere uitspraak ten gronde.⁴⁸ De maatregelen zijn ten allen tijde voor wijziging of intrekking vatbaar.⁴⁹

Een maatregel bevolen op grond van artikel 223, eerste en tweede lid BW blijft gelden, na indiening van een verzoekschrift tot echtscheiding, tot aan de beslissing van de rechtbank of van de voorzitter van de rechtbank in kort geding, in zoverre de bevolen maatregel nog niet is vervallen door het verstrijken van de door de vrederechter bepaalde duur ervan.⁵⁰

Deze voorlopige maatregelen gelden rebus sic stantibus⁵¹ en zijn (op verzoek van de echtgenoten) vatbaar voor wijziging of intrekking⁵² in geval van gewijzigde omstandigheden.⁵³

Enkel in geval van gezinsconflicten kan de rechter soeverein beslissen om een tijdslimiet te bepalen.⁵⁴ Als de rechter een tijdslimiet zou bepalen, loopt hij aan de ene kant het risico dat de echtgenoten om de haverklap voor hem verschijnen als de situatie na verloop van deze tijd ongewijzigd is en aan de andere kant dat partijen, wanneer ze zich na het verstrijken van de gestelde termijn niet meer tot hem wenden, terug in hun vroegere wanordelijke toestand geplaatst worden met alle gevaren vandien.⁵⁵ Als hij geen termijn bepaalt, dan loopt hij het risico een feitelijke scheiding te organiseren.⁵⁶

In de praktijk worden de maatregelen doorgaans wel met een tijdslimiet uitgesproken, omdat de vrederechters niet willen dat de uitspraak voor altijd een feitelijke scheiding zou bestendigen.

⁴⁷ Art. 223, derde lid BW, vervreemdingsverbod van roerende of onroerende goederen en tijdelijke gebruikstoewijzing van meubelen.

⁴⁸ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 389.

⁴⁹ Art. 1253quater Ger.W.

⁵⁰ Cass. 18 mei 2009, *RW* 2009-2010, 1132, concl. Adv. Gen. R. MORTIER en *T.Not.* 2010, 279.

⁵¹ In gelijkblijvende omstandigheden.

⁵² Art. 1253quater Ger.W.

⁵³ APS, F., *Wet en duiding. Echtelijke moeilijkheden 2010*, Gent, Larcier, 2010, p. 14.

⁵⁴ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 511.

⁵⁵ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 389.

⁵⁶ J.P.noot bij Rb. Antwerpen 18 juni 1989, *RW* 1979-1980, 787.

De maatregelen bedoeld in art. 223 BW mogen er niet toe leiden een feitelijke scheiding te organiseren op bestendige wijze⁵⁷ (ook al wordt het voorlopig karakter van de maatregelen niet alleen door de duur ervan bepaald).⁵⁸

“Het niet beperken in de tijd van dringende voorlopige maatregelen houdt niet noodzakelijk een organisatie van de feitelijke scheiding in. Uit het loutere feit dat de rechter de op grond van artikel 223, tweede lid BW bevolen maatregelen niet in de tijd beperkt, volgt niet noodzakelijk dat hij de feitelijke scheiding van de echtgenoten definitief regelt.”⁵⁹ Uit de omstandigheid dat de maatregelen in de tijd worden beperkt, volgt evenwel niet noodzakelijk dat zij niet van aard kunnen zijn de feitelijke scheiding op een bestendige wijze te organiseren, ingeval zij telkens op verzoek van één van de echtgenoten worden verlengd of hernieuwd.”⁶⁰

4.4 Toepassingsvoorwaarden

In art. 223 BW staat: *“indien een der echtgenoten grovelijk zijn plicht verzuimt, beveelt de vrederechter, op verzoek van de andere echtgenoot, dringende voorlopige maatregelen betreffende de persoon en de goederen van de echtgenoten en de kinderen. Hetzelfde geschiedt op verzoek van een der echtgenoten, indien de verstandhouding tussen hen ernstig verstoord is.”*

De aanwezigheid van grof plichtsverzuim of van ernstige verstoring van de verstandhouding is een bevoegdheidsvoorwaarde. Als geen van beide vereisten voor toegang tot de vrederechter vervuld zijn, kunnen de echtgenoten zich in voorkomend geval tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg wenden die in alle zaken bij voorraad uitspraak doet in geval van bewezen hoogdringendheid (art. 584, eerste lid Ger.W.). Met betrekking tot de geschillen tussen echtgenoten omtrent hun gemeenschappelijke kinderen kan steeds de jeugdrechtbank gevat worden, ook als er geen hoogdringendheid is.⁶¹

4.4.1 Grof plichtsverzuim

De vrederechter is in de eerste plaats bevoegd bij grof plichtsverzuim. Tussen echtgenoten gelden een aantal wederkerige plichten. De eiser dient te bewijzen dat de andere echtgenoot grovelijk zijn huwelijksplichten verzuimt.⁶²

Er zijn vier persoonlijke huwelijksverplichtingen⁶³, deze zijn:

- 1) Samenwoningverplichting sensu lato
Naast de plicht tafel en bed te delen omvat de samenwoningverplichting ook de plicht tot levensgemeenschap en een plicht tot geslachtsverkeer.

⁵⁷ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 389.

⁵⁸ Cass. 28 november 1986, *Arr.Cass.* 1986-1987, 426.

⁵⁹ Cass. 29 mei 2006, *EJ* 2006, 111 noot P.SENAEVE.

⁶⁰ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 511.

⁶¹ SENAIVE, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 552.

⁶² Art. 223, lid 1 BW.

⁶³ Art. 213 – 214 BW.

- o Samenwoningverplichting sensu stricto

De samenwoningverplichting houdt in dat het gehuwd koppel samen moet wonen in een woning die ze samen kiezen. Als één van de echtgenoten door bepaalde omstandigheden ergens anders verblijft dan de 'echtelijke woonplaats'⁶⁴, is deze verplicht de andere echtgenoot daar te ontvangen. Er moet wel in acht genomen worden dat de echtelijke verblijfplaats niet altijd samen valt met de officiële woonplaats wat wil zeggen dat de echtgenoten een afzonderlijk domicilieadres kunnen hebben.⁶⁵

- o Plicht tot geslachtsverkeer

De verplichting van normaal geslachtsverkeer⁶⁶ is een tweede deel van de samenwoningplicht sensu lato. Een ernstige schending van deze huwelijksplicht kan eveneens een grond tot echtscheiding.

Deze plicht is echter niet absoluut, er kunnen enkele redenen zijn tot ontheffing bijvoorbeeld hoge leeftijd en ziekte⁶⁷, impotentie die reeds vóór het huwelijk door de partner gekend was, enz.⁶⁸

2) Getrouwheidsverplichting

Echtgenoten zijn tegenover elkaar getrouwheid verplicht.⁶⁹ Dit houdt in dat er een afwezigheid is van geslachtsgemeenschap met een ander dan met de echtgenoot. De getrouwheidsverplichting blijft voor iedere gehuwde bestaan zolang het huwelijk duurt; opschorting van deze plicht is onmogelijk.⁷⁰ De niet-nakoming van de samenwoningsplicht ontslaat de andere echtgenoot niet van zijn plicht tot trouw.⁷¹

De plicht van trouw kan niet rechtstreeks afgedwongen worden. Hoewel overspel geen specifieke grond meer is tot echtscheiding kan een proces-verbaal waarin overspel vastgesteld wordt toch nog worden aangewend als bewijsmiddel voor de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk (art. 229, §1 BW).⁷²

3) Hulp- en bijdrageplicht

⁶⁴ Art. 214 BW.

⁶⁵ Vred. Leuven (2de kanton) 8 februari 1991, RW 1991-1992, 475.

⁶⁶ Het begrip "normaal geslachtsverkeer" kent geen duidelijke definitie, het begrip is relatief en tijdsgebonden cfr. HEYVAERT, A. "De gronden tot echtscheiding wegens fout", in SENA EVE, P., *Echtscheiding*, Leuven, Acco, 1990, p. 65.

⁶⁷ Rb. Antwerpen 7 december 1960, RW 1960-1961, 1579.

⁶⁸ SENA EVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 508.

⁶⁹ Art. 213 BW.

⁷⁰ SENA EVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 510.

⁷¹ Cass. 29 januari 1967, RW 1967-1968, 83.

⁷² VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 468.

Tussen echtgenoten geldt een tweeledige plicht, zij zijn elkaar hulp verschuldigd⁷³ en zij dienen bij te dragen in de huwelijkslasten.⁷⁴

- o Hulpplicht

De financieel sterkere echtgenoot is verplicht zijn of haar levensstandaard met de andere te delen, ook al is de andere echtgenoot niet behoeftig.⁷⁵ De hulpplicht bestaat gedurende de hele duur van huwelijk en gaat teniet bij de ontbinding van het huwelijk.

Tussen wettelijk samenwonenden geldt de hulpplicht niet.

- o Bijdrageplicht

Ook moet iedere echtgenoot volgens hun mogelijkheden bijdragen in de gemeenschappelijke kosten dat het huishouden met zich meebrengt. Deze plicht kan ingeval van een conflict herleid worden tot de betaling van een geldsom en de uitvoering ervan kan worden afgedwongen door het toestaan van een onderhoudsvordering.

Tussen wettelijk samenwonenden geldt de plicht om bij te dragen in de lasten van het samenleven naar evenredigheid van hun mogelijkheden.⁷⁶

4) Bijstandsverplichting

Echtgenoten zijn elkaar bijstand verschuldigd. Dit is het geheel van materiële zorgen en morele sympathie waartoe echtgenoten tegenover elkaar verplicht zijn.⁷⁷ Beide echtgenoten moeten alles doen wat in hun mogelijkheid ligt opdat de andere het 'goed' zou hebben. In tegenstelling tot de hulpverplichting is de bijstandsverplichting een morele, niet in geld waardeerbare plicht.

Deze verplichting behoort enkel tot het wezen van de gebonden levensgemeenschap die het huwelijk vormt.

Voorbeeld: als een echtgenoot geestesziek wordt⁷⁸ zal de partner alle mogelijke verzorging moeten bieden, hem in een instelling plaatsen, ..

Niet alleen grof plichtsverzuim met betrekking tot de persoonlijke verplichtingen tussen echtgenoten gelden maar ook deze met betrekking tot het beheer van de gemeenschappelijke of zelfs van de eigen goederen van de echtgenoten en deze

⁷³ Art. 213 BW.

⁷⁴ Art. 221, 1ste lid BW.

⁷⁵ Cass. 18 oktober 1963, *RW* 1963-1964, 1862.

⁷⁶ Art. 1477, §3 BW.

⁷⁷ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 470.

⁷⁸ Cass. 24 februari 1978, *RW* 1978-1979, 1032.

met betrekking tot het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de kinderen kunnen worden bekrachtigd door de vrederechter.⁷⁹

Grof plichtsverzuim kan door alle wettelijke middelen worden bewezen.⁸⁰

4.4.2 Ernstige verstoring van de verstandhouding

Ten tweede is de vrederechter bevoegd bij ernstige verstoring van de verstandhouding tussen echtgenoten⁸¹. Daarvoor moet de onderlinge verstandhouding tussen de echtgenoten zodanig slecht zijn, dat dringende en voorlopige maatregelen moeten getroffen worden. Hiermee wilde de wetgever vermijden dat echtgenoten voor een futilliteit een beroep zouden doen op de vrederechter.

De verstoorde verstandhouding zal meestal worden afgeleid uit een periode van feitelijke scheiding, maar kan ook volgen uit vermogensrechtelijke problemen.⁸²

De vrederechter moet zelf nagaan of er werkelijk een crisissituatie bestaat. De feiten waar de verstandhouding ernstig door worden verstoord, moeten niet toerekenbaar zijn aan de schuld van één van de echtgenoten.

De vrederechter kan, anders dan onder art. 223, 1ste lid BW, ook dringende voorlopige maatregelen bevelen tussen bejaarde echtgenoten die na hospitalisatie wegens hun fysieke en psychische gezondheidstoestand verder van elkaar gescheiden leven.⁸³

4.4.3 Bevoegdheidsvoorwaarde

Als er reeds een procedure tot echtscheiding aanhangig is tussen de echtgenoten dan is de vrederechter niet langer bevoegd om dringende voorlopige maatregelen te nemen.⁸⁴

Als het gaat om een echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting, dan kan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg⁸⁵ tussen de echtgenoten maatregelen nemen met een identiek voorlopig karakter.⁸⁶

4.4.4 Uitzondering: wettelijke samenwoning

Waar de wet voor echtgenoten meerdere toegangsmogelijkheden biedt tot de rechter is er voor wettelijk samenwonenden slechts één toegangsmogelijkheid

⁷⁹ PINTENS, W., VANWINCKELEN, K. en DU MONGH, J., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p. 43.

⁸⁰ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 509.

⁸¹ Art. 223 2de lid, BW.

⁸² PINTENS, W., VANWINCKELEN, K. en DU MONGH, J., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p. 43.

⁸³ Vred. Veurne-Nieuwpoort 14 november 2002, T. Vred. 2003, p. 399.

⁸⁴ Zie 9.2 Bevoegdheid, pag. 33.

⁸⁵ Art. 1280 Ger.W.

⁸⁶ SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p.523.

voor het bekomen van dringende voorlopige maatregelen, namelijk wanneer de verstandhouding tussen de partners ernstig verstoord is.⁸⁷

Ook hier gaat het om een bevoegdheidsvoorwaarde. Als er geen sprake is van een ernstige verstoring van de verstandhouding maar er wel hoogdringendheid is dan kunnen ook wettelijk samenwonenden zich wenden tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.⁸⁸

4.5 Wanneer?

In welke situaties kan men nu deze dringende en voorlopige maatregelen vorderen?

4.5.1 Huwelijk

Wanneer er echtelijke moeilijkheden ontstaan binnen een huwelijk heeft dit niet noodzakelijk het einde van het huwelijk als gevolg. Beide partners kunnen even tijd nemen om alles op een rijtje te zetten om zo overhaaste beslissingen te vermijden.

Bij huwelijkmoeilijkheden kan men naar de rechter stappen om voorlopige maatregelen te vragen, dit kan door de vrederechter conform artikel 221 en 223 BW.

Het komt ook heel vaak voor dat er kinderen in het huwelijk zijn, wanneer men beslist om uit elkaar te gaan heeft dit ook ernstige gevolgen voor de kinderen. Het is dan ten eerste aan te raden om duidelijke en goede afspraken te maken betreffende de verblijfplaats, omgangsregeling etc. Hiervoor kan men eveneens naar de rechter stappen om maatregelen te vragen, waarover later meer.

4.5.2 Wettelijk samenwonenden

Niet alleen gehuwde koppels kunnen voorlopige maatregelen vragen, ook wettelijk samenwonenden hebben sinds 1 januari 2000 overeenkomstig de wet van 23 november 1998 de mogelijkheid om dit te doen.⁸⁹

In het Burgerlijk Wetboek art. 1475, §1 wordt aan het begrip 'wettelijke samenwoning' een definitie gegeven: *"Het is de toestand van samenleven van twee personen die een verklaring van wettelijke samenwoning hebben afgelegd bij de ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeenschappelijke woonplaats."*⁹⁰

Wanneer de verstandhouding tussen de wettelijk samenwonende partners ernstig is verstoord, kan de vrederechter op verzoek van één van de partijen,

⁸⁷ Art. 1479, 1ste lid BW.

⁸⁸ Art. 584., 1ste lid Ger.W.

⁸⁹ Wet 23 november 1998, Wet tot invoering van de wettelijke samenwoning, BS 12 januari 1999.

⁹⁰ Art 1475 §1 BW.

dringende en voorlopige maatregelen bevelen.⁹¹ Dit leidt niet automatisch tot de beëindiging van de wettelijke samenwoning.⁹²

Hoe dan ook vervallen de bevolen maatregelen op de dag dat de wettelijke samenwoning wordt beëindigd, dit is op de dag dat de ambtenaar van de burgerlijke stand de beëindiging van de wettelijke samenwoning in het bevolkingsregister vermeldt.⁹³

⁹¹ Art. 1479 BW.

⁹² SABBE, K. en COPS, G., *Niet getrouwd, wel gescheiden. Juridische aspecten van de beëindiging van de samenwoning*, Not.Fisc.M., 2002.

⁹³ Art. 1479, tweede lid BW.

5 Soorten maatregelen tussen gehuwden

De vrederechter kan allerlei maatregelen bevelen betreffende de persoon en de goederen van de echtgenoten en de kinderen.

Art. 223 BW bepaalt zelf enkele mogelijke maatregelen. Deze bepaling moet voor de rest worden gezien als een bevoegdheidsregel, wanneer de toepassingsvoorwaarden vervuld zijn kan een gehuwde in één enkele procedure een reeks maatregelen bekomen bij de vrederechter waarvan de juridische grondslag te vinden is in andere bepalingen omtrent de wederzijdse rechten en plichten van gehuwden en omtrent de bevoegdheden en plichten van ouders ten aanzien van hun kinderen.⁹⁴

De vrederechter mag tevens slechts die maatregelen bevelen waarvan de bevoegdheid niet uitdrukkelijk aan een andere rechter is toegewezen en tevens mogen ze geen afbreuk doen aan de persoonlijke vrijheid of het eigendomsrecht.⁹⁵

5.1 Maatregelen met betrekking tot de echtgenoten

5.1.1 Afzonderlijke woonst

De samenwoningverplichting⁹⁶ die voortvloeit uit het huwelijk kan tijdelijk worden opgeschort door de vrederechter en staat beide echtgenoten toe om op een verschillend adres te verblijven. Dit biedt de nodige rust aan de echtgenoten om over hun huwelijk te bezinnen.

De vrederechter zal één van de echtgenoten opleggen de woonst te verlaten. Op verzoek van de partijen kan de vrederechter aan beide echtgenoten of aan één van hen het verbod opleggen⁹⁷ "verzoeker aldaar in voormelde woning te komen storen op straf van uitdrijving door de openbare macht"⁹⁸, dit om maximale rust te voorzien voor beide echtgenoten en hen voldoende tijd geven om zich te bezinnen over hun huwelijk.⁹⁹ Leeft één van de echtgenoten dit verbod niet na dan maakt deze zich schuldig aan huisvredebreuk,¹⁰⁰ wat strafbaar is.¹⁰¹

Sinds de wet van 28 januari 2003¹⁰² heeft de wetgever een nieuw lid toegevoegd aan artikel 223 BW, waarbij de echtgenoot die het slachtoffer is geworden van

⁹⁴ SENAEVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p.524.

⁹⁵ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 512.

⁹⁶ Zie 4.4.1 Grof plichtsverzuim, pag. 11.

⁹⁷ Bv. op straffe van een dwangsom per overtreding.

⁹⁸ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 513.

⁹⁹ ROODHOOF, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, p. 28-29.

¹⁰⁰ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden. Je rechten*, Berchem, EPO, p.81.

¹⁰¹ Art. 439-440 Strafwetboek, minstens gevangenisstraf van 15 dagen tot 2 jaar en geldboete van € 26,00 tot € 300,00 (x5).

¹⁰² Wet 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijke samenwonende die het slachtoffer is van fysieke geweldsdaaden vanwege zijn partner en tot

partnergeweld het genot zal verkrijgen van de gezinswoning indien hij daar om verzoekt.¹⁰³ Deze voorrangsregel is enkel van toepassing bij fysiek geweld tussen partners.¹⁰⁴ Onder fysiek geweld wordt verstaan: verkrachting, opzettelijke slagen en verwondingen, vergiftiging en poging tot verkrachting, moord of doodslag.

Deze feiten moeten niet geleid hebben tot een strafrechtelijke veroordeling of een strafrechtelijk onderzoek of zelfs niet dat het vaststaande bewijs van deze feiten wordt geleverd; het volstaat dat ernstige aanwijzingen voor dergelijke gedragingen bestaan (bv. een medisch attest).¹⁰⁵

De vrederechter kan enkel op basis van "uitzonderlijke omstandigheden" deze voorrangsregel naast zich neerleggen.¹⁰⁶ Bv. omwille van het belang van het kind¹⁰⁷ of van beroepsredenen¹⁰⁸.

5.1.2 Onderhoudsuitkering

Op grond van art. 223 BW kan de vrederechter een ontvangstmachtiging¹⁰⁹ of een onderhoudsgeld toekennen aan een echtgenoot vermits hij in normale omstandigheden daarvoor ook de bevoegde rechter is.¹¹⁰ De juridische grondslag hiervoor is de hulp- en bijdrageplicht tussen echtgenoten.¹¹¹

De vraag is echter of de echtgenoot die een onderhoudsgeld of ontvangstmachtiging vordert, in geval van feitelijke scheiding moet bewijzen dat de andere echtgenoot schuld heeft aan het ontstaan en/of voortduren van de feitelijke scheiding?

Er moet rekening gehouden worden met de fout van de feitelijke scheiding bij de toekenning van een onderhoudsuitkering (of een ontvangstmachtiging) in het kader van art. 223. Het kan niet zijn dat art. 223 een onderhoudsuitkering (of een ontvangstmachtiging) mogelijk maakt in situaties waar dit volgens gewone regels uitgesloten zou zijn.¹¹² De echtgenoot die schuld heeft aan het ontstaan van de feitelijke scheiding wordt wel geacht schuld te hebben aan het voortduren ervan, behoudens tegenbewijs.¹¹³

aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, BS 12 februari 2003.

¹⁰³ Gent, 6 november 2003, EJ 2004, 40, noot Vanboeckrijck en Brussel 8 mei 2003, E.J. 2004, 38.

¹⁰⁴ Vred. Doornik 25 november 2003, JT 2006, afl. 6221, 273.

¹⁰⁵ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 514.

¹⁰⁶ PINTENS, W., VANWINCKELEN, K. en DU MONGH, J., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p. 45.

¹⁰⁷ Brussel 8 mei 2003, EJ 2004, 38.

¹⁰⁸ Gent 6 november 2003, EJ 2004, 40, noot H.

¹⁰⁹ Een ontvangstmachtiging is een machtiging die de rechter aan een onderhoudsgerechtigde geeft om de onderhoudsuitkering rechtstreeks in ontvangst te nemen bij schuldeisers van de onderhoudsplichtige. Bv. de werkgever of een opdrachtgever van de onderhoudsplichtige.

¹¹⁰ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 514.

¹¹¹ Art. 213 BW, Art. 221 §1 BW.

¹¹² SENAËVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p.527.

¹¹³ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 392.

Het Hof van Cassatie oordeelde in een arrest van 30 november 1995¹¹⁴ dat de rechter die op grond van art. 223, 2de lid BW, de plicht tot samenwoning van de echtgenoten voorlopig opschort, voor de duur van die feitelijke scheiding ook een uitkering tot onderhoud of een inkomstendelegatie als daarmee gepaard gaande dringende voorlopige maatregel kan toekennen, zonder dat hij zich hoeft uit te spreken over de vraag wie van de echtgenoten met betrekking tot de feitelijke scheiding schuld heeft. Die maatregelen mogen er zoals voorheen besproken niet toe leiden een feitelijke scheiding op bestendige wijze te organiseren, maar uit het enkele feit dat de rechter de bevolen maatregelen niet in de tijd beperkt, volgt niet noodzakelijk dat hij de feitelijke scheiding van de echtgenoten op bestendige wijze organiseert.¹¹⁵

In een arrest van 21 januari 1999 werd er geoordeeld dat het feit dat de rechter zich niet over de schuldvraag dient uit te spreken, er zich niets belet om in zijn beoordeling feitelijke gegevens te betrekken die door de uitkeringsplichtige worden aangevoerd, zoals de vaststaande schuld van de andere echtgenoot.¹¹⁶

Uit diverse cassatierechtspraak kan worden afgeleid dat alleen de reeds bewezen schuld in aanmerking komt; een debat over de schuld kan niet in het kader van een procedure *ex art. 223*, tweede lid BW gevoerd worden.

5.1.3 Beroepsuitoefening

Ook wat de beroepsuitoefening betreft kan de vrederechter, (of de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg) zo nodig voorlopige maatregelen treffen wanneer de belangen van partijen dit vereisen.¹¹⁷

Zo kan de rechter bijvoorbeeld echtgenoten-marktkramers machtigen om elk afzonderlijk de markten die ze bedienen verder voor eigen rekening te blijven buitbaten.¹¹⁸

In geen geval kan de rechter zich mengen met de werking van een rechtspersoon.¹¹⁹ Wel kan hij maatregelen betreffende de aandelen bevelen maar hij kan niet ingrijpen in het bestuur van de vennootschap.¹²⁰

5.1.4 Boedelbeschrijving

De vrederechter kan een notaris aanstellen om een inventaris op te stellen van alle roerende voorwerpen, meubelen en waarden die tot het gemeenschappelijk vermogen behoren.¹²¹

¹¹⁴ Cass. 30 november 1995, *Arr.Cass.* 1995, 1059, *Pas.* 1995, I, 1092, *RW* 1996-1997, 254, noot F.A. en *EJ* 1997, 50, noot P. SENAËVE.

¹¹⁵ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 515.

¹¹⁶ Cass. 21 januari 1999, *Arr.Cass.* 1999, 75 en *RW* 2000-2001, 1180.

¹¹⁷ PINTENS en SINTOBIN, in SENAËVE, *Voorlopige maatregelen*, p. 253.

¹¹⁸ Vredegerecht Aalst 30 April 1982, *RW* 1982-1983, 1474, noot De Busschere.

¹¹⁹ PINTENS, W., VANWINCKELEN, K. en DU MONGH, J., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p.49.

¹²⁰ Cass. 19 februari 1999, *Div. Act.* 1999, 130, noot, *EJ* 2000, 116, noot WaÛters, *R.W.* 1999-2000, 994.

Op grond van artikel 223 BW kan de vrederechter ook de verzegeling bevelen van roerende goederen die tot de gemeenschap behoren of die de echtgenoten in onverdeeldheid bezitten.

5.2 Maatregelen met betrekking tot de kinderen

Op grond van artikel 223 BW kan de vrederechter dringende voorlopige maatregelen bevelen over de kinderen. Wanneer de verstandhouding tussen de ouders verstoord is de vrederechter naast de jeugdrechter¹²² (of in afwachting van een beslissing van de jeugdrechter) bevoegd om de uitoefening van het ouderlijk gezag, het verblijf of het recht op persoonlijk contact van de echtgenoten met hun gemeenschappelijke kinderen te regelen wanneer die maatregel dringend vereist is.¹²³

5.2.1 Hoofdverblijfplaats

De rechter dient sinds de wet van 18 juli 2006¹²⁴ na te gaan of het mogelijk is om met betrekking tot de kinderen een tweeverblijfsregeling uit te werken. De rechter dient na te gaan of het mogelijk is dat het kind gedurende gelijke periodes afwisselend bij elk van de ouders verblijven.

Meestal wordt de term 'tweeverblijfsregeling' gebruikt voor 'co-ouderschap', wat juridisch niet correct is. Co-ouderschap van ouders is de algemene regel, dit betekent het samen uitoefenen van het ouderlijk gezag.¹²⁵

De oplegging van een tweeverblijfsregeling is echter niet verplicht voor de rechter. Bij de beoordeling zal het welzijn van het kind steeds voorop staan. Daarna zal de rechter rekening houden met de leeftijd van het kind (indien het kind te jong is, zal het aan de moeder toegewezen worden), de afstand tussen de verblijfplaatsen van de ouders en de afstand ten aanzien van de school, de beschikbaarheid van de ouders, de verhouding tussen de ouders,...¹²⁶

Als een tweeverblijfsregeling niet mogelijk geacht wordt, zal aan de ene ouder hoofdverblijfplaats toegekend worden, bij die ouder zullen de kinderen hoofdzakelijk verblijven.

Aan de andere ouder wordt een secundair verblijf toegekend. Dit verblijf wordt meestal georganiseerd gedurende één of twee weekends en dit vanaf de vrijdagavond tot de zondagavond alsook gedurende de helft van de vakanties.

¹²¹ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 517.

¹²² Art. 387bis BW.

¹²³ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 518.

¹²⁴ Wet 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind, BS 4 september 2009.

¹²⁵ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden. Je rechten*. Berchem, EPO, p. 85.

¹²⁶ APS, F., *Wet en duiding. Echtelijke moeilijkheden 2010*, Gent, Larcier, 2010, p. 16.

Het secundair verblijf kan evenwel aangepast worden aan de specifieke situatie van partijen.¹²⁷

Als de kinderen ouder zijn dan 12 jaar, dan kan de rechter besluiten om hen te horen.¹²⁸ Zo kan de rechter de kinderen ondervragen bij welke ouder ze het liefst willen blijven wonen.¹²⁹ Als er aanwijzingen zijn dat de kinderen bij de ene of andere ouder niet veilig ondergebracht kunnen worden dan kan de rechter beslissen om een maatschappelijk of politieel onderzoek ten aanzien van die ouder te voeren.

5.2.2 Omgangsrecht

Wat wel normaal wordt toegekend is het omgangsrecht, dit is voor de ouder bij wie de kinderen hun hoofdverblijf niet hebben. Uitzonderlijk zal een ouder geen omgangsrecht krijgen; deze weigering van omgangsrecht is praktisch altijd voorlopig. Vb. een vader die inwoonde bij zijn eigen vader, tegen wie een strafonderzoek wegens seksueel misbruik van de kinderen hangende was. Hij verkreeg geen omgangsrecht.

Ter illustratie hoe het 'klassieke' omgangsrecht¹³⁰ er meestal uitziet:

- de helft van alle schoolvakanties van meer dan 4 dagen,
- een weekend om de 14 dagen, namelijk elke eerste, derde en eventueel 5de weekend van elke maand, van zaterdagmorgen 10u tot zondagavond 18u.¹³¹

Als men ernstige redenen heeft kan aan de vrederechter worden gevraagd om bepaalde beperkingen te voorzien in het omgangsrecht van de andere ouder. Voorbeeld als men bang is dat de ouder de kinderen zou ontvoeren, of als de echtgenoot een alcoholprobleem heeft.¹³²

5.2.3 Hoorrecht

Er werd in België een wijziging doorgevoerd in het gerechtelijk wetboek dat 'een minderjarige die over het vereiste onderscheidingsvermogen beschikt, in elk geding dat hem betreft, op zijn verzoek of bij beslissing van de rechtbank kan worden gehoord door de rechter of door de persoon die deze aanwijst'.¹³³ Wat de

¹²⁷ http://www.tremmery.be/default.aspx?level1=rechtstakken&level2=echtelijke_moeilijkheden_eoo_voorlopige_maatregelen.

¹²⁸ Zie 5.2.3 Hoorrecht van kinderen, pag.21.

¹²⁹ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, p. 33-34.

¹³⁰ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden. Je rechten*. Berchem, EPO, p. 86.

¹³¹ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden. Je rechten*. Berchem, EPO, p. 86.

¹³² <http://www.sbo.be/alimentatie/ANDERE.htm>.

¹³³ Wet 3 juni 1994 houdende wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en van de bepalingen betreffende de procedures van echtscheiding, BS 21 juli 1994.

rechtbank beschouwt als 'voldoende onderscheidingsvermogen' van een kind wordt geval per geval bekeken.¹³⁴

Ook de wet op de jeugdbescherming¹³⁵ werd gewijzigd. Kinderen vanaf 12 jaar moet de jeugdrechtbank oproepen om gehoord te worden in geschillen tussen zijn ouders of de personen aan wie het ouderlijk gezag is toevertrouwd.

Het hoorrecht werkt in de praktijk als volgt: het kind wordt door de rechtbank opgeroepen per brief, het mag weigeren te komen of te spreken. De rechtbank hoort het kind buiten de aanwezigheid van de partijen en hun advocaten, alleen de griffier is erbij en noteert een samenvatting van de verklaring van het kind. De partijen kunnen het document gaan inkijken op de griffie, ze ontvangen hiervan geen kopie. Meestal is het niet de vrederechter of de voorzitter in kort geding die het kind ondervraagt maar een deskundige of een sociale dienst die wordt aangesteld.

5.2.4 Onderhoudsgeld voor de kinderen

De ouder bij wie de kinderen hun hoofdverblijf niet hebben, zal altijd moeten betalen voor de kinderen aan de andere ouder. Die plicht vindt zijn oorsprong in de regel dat ouders samen voor hun kinderen moeten zorgen.¹³⁶ Als de hoofdverblijf-ouder zijn bijdrage in het onderhoud van de kinderen vervult door dagelijks voor hen te zorgen, moet de andere ouder zijn deel van dit onderhoud inlossen onder de vorm van geld.¹³⁷

Sinds de wet van 19 maart 2010¹³⁸ ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen werd artikel 203 BW aangepast.

De ouders dienen naar evenredigheid van hun middelen te zorgen voor de huisvesting, het levensonderhoud, de gezondheid, het toezicht, de opvoeding, de opleiding en de ontplooiing van hun kinderen. Als de opleiding van de kinderen niet voltooid is dan loopt de verplichting van de ouders door tot na de meerderjarigheid van het kind.¹³⁹

De rechter die de onderhoudsbijdrage bepaalt heeft een strikte motiveringsplicht. De rechter zal in zijn uitspraak uit de doeken moeten doen waarom hij tot een welbepaald bedrag besluit.¹⁴⁰

¹³⁴ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden. Je rechten*. Berchem, EPO, p. 91.

¹³⁵ Wet van 13 juni 2006 tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, BS 1 september 2009.

¹³⁶ Art. 203 BW.

¹³⁷ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden. Je rechten*. Berchem, EPO, p. 35.

¹³⁸ Wet van 19 maart 2010 ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, BS 1 augustus 2010.

¹³⁹ Art. 203, §1 BW.

¹⁴⁰ http://www.christoffelsadvocaten.be/index.php?id=147&tx_ttnews%5Btt_news%5D=40&cHash=d74a0a0b8bf210467da9c3481608ade.

Wanneer het bedrag van de onderhoudsbijdrage bij vonnis of EOT-overeenkomst is vastgelegd, dan kan men dat daarna niet zomaar opnieuw ter discussie stellen. Wanneer een ouder het bedrag wil veranderen, dan zal deze dienen aan te tonen dat er nieuwe omstandigheden voorliggen die een ingrijpende invloed hebben op de situatie en onafhankelijk zijn van de wil van de ouders.¹⁴¹

5.3 Artikel 223 BW versus artikel 1280 Ger.W.

Er is een verschil tussen het voorwerp van de vordering tot dringende voorlopige maatregelen die met toepassing van art. 223 BW wordt voorgelegd aan de vrederechter en het voorwerp van de vordering die in het kader van art. 1280 Ger.W. wordt voorgelegd aan de voorzitter van de rechtbank die in kort geding uitspraak doet.

De beslissing van de vrederechter die met toepassing van art. 223 BW is genomen, heeft bijgevolg geen gezag van gewijsde ten aanzien van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg, zetelend in kort geding wanneer die gevat wordt krachtens art. 1280 Ger.W.¹⁴²

5.4 Geldigheidsduur

De maatregelen die vermeld staan in art. 223, 4de lid BW hebben betrekking op het vermogen van de echtgenoten, deze maatregelen kan de vrederechter slechts nemen voor de tijd die hij bepaalt, met andere woorden met beperkte duur. Integenstelling tot de andere dringende voorlopige maatregelen, die in beginsel niet onderworpen zijn aan een beperking in de tijd.¹⁴³

Het voorlopige karakter van deze maatregelen wil niet zeggen dat het vereist is dat ze tijdelijk moeten zijn. Het bevelen van bepaalde maatregelen zonder beperking in de tijd kan neerkomen op een bestendige organisatie van de feitelijke scheiding van de echtgenoten.¹⁴⁴ Anderzijds is er niets dat de vrederechter belet om zijn maatregelen wel in de tijd te beperken.

Als de vrederechter tijdelijke maatregelen heeft bevolen blijven zij slechts gelden tot aan de vooropgestelde termijn beschreven in het vonnis.

Maatregelen zonder bepaalde duur houden op uitwerking te hebben van het moment dat in het kader van een echtscheidingsprocedure voorlopige maatregelen over dezelfde materie bevolen worden door de voorzitter van de rechtbank.¹⁴⁵ Het feit dat er een vordering tot echtscheiding wordt ingesteld doet

¹⁴¹ Wet van 19 maart 2010 tot bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen bijdragen voor hun kinderen, BS 1 augustus 2010.

¹⁴² VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 521.

¹⁴³ SENAËVE, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, p. 644.

¹⁴⁴ Rb. Nijvel (1e k.) 17 december 2004 Rev.trim.dr.fam. 2005, afl. 2, 428.

¹⁴⁵ SENAËVE, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 533.

evenwel geen afbreuk aan de uitvoerbaarheid van de dringende voorlopige maatregelen.¹⁴⁶

Dringende en voorlopige maatregelen bevolen op grond van een huwelijksband houden op uitwerking te hebben bij de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding. Hierop is er wel een belangrijke uitzondering die geldt voor dringende voorlopige maatregelen die een onderhoudsbijdrage voor de gemeenschappelijke kinderen opleggen en die ook na de echtscheiding uitvoerbaar blijven, zolang ze niet zijn ingetrokken door de bevoegde rechter.¹⁴⁷

5.5 Wijziging mogelijk

Zoals de naam het al vermeldt, zijn de maatregelen die uitgesproken worden op grond van art. 223 BW en op grond van art. 1479 BW voorlopig, wat betekent dat ze kunnen gewijzigd worden op vraag van één van de echtgenoten of wettelijk samenwonenden.¹⁴⁸ Deze maatregelen hebben gezag van gewijsde *rebus sic stantibus*¹⁴⁹: het beperkte gezag van gewijsde verdwijnt zowel voor de vrederechter die uitspraak heeft gedaan als voor andere rechters wanneer de situatie tussen de partners gewijzigd is.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Cass. 20 februari 2006, *EJ* 2006, 35 noot P. Senaeve.

¹⁴⁷ Cass. 12 november 2002, *EJ* 2003, 22, noot T. Robert en *RW* 2003-2004, 622, noot F. APS.

¹⁴⁸ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, p. 37.

¹⁴⁹ 'in gelijkblijvende omstandigheden'.

¹⁵⁰ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, p. 37.

6 Procedure voor de vrederechter

Wanneer één van de partners maatregelen wil bekomen, zal hij of zij een burgerlijke procedure moeten instellen. De rechtbank tot welke men zich moet wenden, hangt af van het stadium waarin de maatregelen gevraagd worden en van de gevraagde maatregelen zelf.

6.1 Buiten de echtscheidingsprocedure

De vrederechter is enkel bevoegd om dringende voorlopige maatregelen te nemen als er nog geen procedure tot echtscheiding aanhangig is tussen de echtgenoten. De echtgenoten moeten zich wenden tot de vrederechter van hun laatste echtelijke woonplaats.¹⁵¹

Bij de vrederechter kunnen de echtgenoten maatregelen vragen op grond van art. 221 BW en art. 223 BW.

Procedure op grond van artikel 221 BW voor de vrederechter:

Wanneer één van de echtgenoten niet bijdraagt in de lasten van het huwelijk kan een procedure worden opgestart op grond van artikel 221 BW. De vrederechter kan de dwarsliggende echtgenoot dwingen om zijn bijdrage te leveren in de kosten en uitgaven van het gezin. De vrederechter kan bijvoorbeeld loondelegatie toestaan, waardoor de werkgever een deel van het loon van de ene echtgenoot rechtstreeks dient door te storten aan de andere echtgenoot. Artikel 221 BW heeft als doel het behouden van het gezin.

Deze procedure kan ook toegepast worden wanneer één van de echtgenoten de gezinswoning heeft verlaten. De partij die in deze situatie in de gezinswoning blijft en de feitelijke scheiding niet wenst kan dan aanspraak maken op hulp en bijstand in de vorm van een financiële bijdrage van de echtgenoot die de woning verliet. Soms wordt er voor deze procedure gekozen wanneer men geen echtscheiding wil en men ook geen maatregelen wil die beperkt zijn in de tijd.

Procedure op grond van artikel 223 BW voor de vrederechter:

Bevinden beide echtgenoten zich in een huwelijks crisis maar willen ze niet definitief uiteen gaan dan kunnen zij zich wenden tot de vrederechter.

De rechter kan maatregelen treffen als één van de partners in de fout gaat maar ook wanneer hij vaststelt dat de verstandhouding ernstig is verstoord. Het komt er op neer dat de vrederechter aan één van de echtgenoten het recht geeft om alleen te wonen in de echtelijke woning evenals de verplichting oplegt aan één van de echtgenoten onderhoudsgeld te betalen.

Deze procedure is zeer nuttig bij crisissituaties. Zoals zijn titel het zegt is de vrederechter de rechter van de vrede en moet zijn tussenkomst gericht zijn op verzoening.

¹⁵¹ Art. 594,19° Ger. W.

6.1.1 Inleiding van de vordering

De vordering wordt ingeleid door het neerleggen van een verzoekschrift (zie bijlage 1).

Op de griffie van het vredegerrecht van de laatste echtelijke verblijfplaats moet de partij een verzoekschrift neerleggen om de tussenkomst van de vrederechter in te roepen. Voorgedrukte formulieren kan men meestal op de griffie vinden als men niet kiest voor de bijstand van een advocaat (zie bijlage 2).

De partijen mogen niet vergeten om het verzoekschrift te tekenen en de datum erop te plaatsen. Op het verzoekschrift staan alle gevraagde maatregelen opgesomd.

In het verzoekschrift moeten volgende zaken zeker vermeld worden:

- Namen, woon- en/of verblijfplaatsen,
- Kinderen, geboortedatum,
- Beschrijving van de problemen,
- De gevraagde maatregelen,
- Mogelijke oplossingen,
- Niet vergeten: plaats, datum en handtekening.¹⁵²

Het verzoekschrift wordt in twee exemplaren neergelegd op de griffie van het vredegerrecht. Bij dit verzoekschrift moet men een attest van woonplaats van de andere echtgenoot bijvoegen. Dit attest mag niet ouder zijn dan 15 dagen.¹⁵³ Bij de neerlegging van het verzoekschrift op de griffie zal men een betaling van de rolrechten vragen.

Per gerechtsbrief worden beide echtgenoten uitgenodigd om voor de vrederechter te verschijnen.¹⁵⁴

6.1.2 Zitting

De wet voorziet geen termijn voor de oproeping als de procedure ingeleid wordt bij verzoekschrift, maar gezien het dringende karakter van de materie, wordt hier een gebruikelijke termijn van acht dagen nageleefd.¹⁵⁵

Beide partijen zullen in persoon op deze zitting aanwezig moeten zijn.¹⁵⁶

Op de zitting zijn alleen de vrederechter, de griffier en beide echtgenoten aanwezig, eventueel bijgestaan door hun advocaat. Ze gaan (eventueel met hun advocaten) binnen in de raadkamer; meestal is dit het bureau van de

¹⁵² Wetswinkel GENT, *Voorlopige maatregelen bij huwelijksmoeilijkheden*, Berchem, EPO, 1980, p. 24.

¹⁵³ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, p. 26.

¹⁵⁴ M. Maus en F. Moeykens (ed.), *Het echtscheidingsrecht geactualiseerd*, Brugge, Die Keure, 1996, p. 9.

¹⁵⁵ M. Maus en F. Moeykens (ed.), *Het echtscheidingsrecht geactualiseerd*, Brugge, Die Keure, 1996, p. 10.

¹⁵⁶ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden: je rechten*, Berchem, EPO, 2007, p. 78.

¹⁵⁶ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden: je rechten*, Berchem, EPO, 2007, p. 78.

vrede rechter zelf. De zitting is met gesloten deuren, er is geen publiek toegelaten.

De vrede rechter ondervraagt de echtgenoten en poogt om tot een verzoening te komen of minstens een minnelijke schikking.¹⁵⁷ Wanneer uit de debatten blijkt dat er geen verzoening mogelijk is dan zal de vrede rechter zich onbevoegd verklaren en zal men zich moeten wenden tot de rechtbank van eerste aanleg.¹⁵⁸

6.1.3 Vonnis

De rechter heeft op korte termijn uitspraak, meestal binnen de week. Het vonnis is steeds uitvoerbaar, ook al tekent een partij beroep aan.¹⁵⁹

Het vonnis wordt opgestuurd naar beide echtgenoten. Tegen dit vonnis kan binnen een termijn van een maand na de verzending van het vonnis door de griffie, beroep worden aangetekend bij de rechtbank van eerste aanleg.

Deze procedure heeft niet de ontbinding van het huwelijk tot gevolg!

¹⁵⁷ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden: je rechten*, Berchem, EPO, 2007, p. 78.

¹⁵⁸ Zie 9.5 Procedure bij de rechtbank van eerste aanleg, pag. 37.

¹⁵⁹ VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden: je rechten*, Berchem, EPO, 2007, p. 78.

7 Soorten maatregelen tussen wettelijk samenwonenden

Wanneer de verstandhouding tussen beide wettelijk samenwonenden ernstig verstoord is kan men naar de vrederechter stappen om dringende voorlopige maatregelen te bekomen.¹⁶⁰

7.1 Maatregelen met betrekking tot de gemeenschappelijke verblijfplaats

Voor wettelijk samenwonenden is er geen statuut met rechten en verplichtingen, zoals bij gehuwden. Hierdoor kan de rechter geen inbreuk maken op het eigendomsrecht of een ander zakelijk recht van één van de partners, zonder dat er een uitdrukkelijke wettekst voor bestaat. De vrederechter kan alleen, gelet op de hoogdringendheid, een partner die een zakelijk recht heeft op de woning, eruit zetten en de andere partner toestemming geven om er alleen te verblijven voor een beperkte periode.¹⁶¹

In de wet is er een uitzondering voorzien.¹⁶² Wanneer een wettelijk samenwonende zich tegenover de andere schuldig heeft gemaakt aan geweldsdaeden of dit geprobeerd heeft, moet de vrederechter aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is, het genot van de gezamenlijke verblijfplaats toekennen. Dit kan zelfs gebeuren wanneer er enkel sprake is van een ernstige aanwijzing, maar het moet gebeuren op verzoek van het slachtoffer.¹⁶³

7.2 Maatregelen met betrekking tot de persoon en de goederen van de partner

De vrederechter kan niet veel meer doen m.b.t. de persoon buiten het opleggen van een afzonderlijke verblijfplaats.

Met betrekking tot de goederen van de partners, kan de vrederechter alle bewarende maatregelen nemen, dit kan bijvoorbeeld een vervreemdingsverbod zijn, de rechter kan ook maatregelen bevelen van voorlopig gebruik en genot van de goederen.¹⁶⁴

¹⁶⁰ Art. 1479, 1ste lid BW.

¹⁶¹ SENAËVE, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, p. 642.

¹⁶² Art. 1479, 5de lid BW.

¹⁶³ VERSCHULDEN, G., *Slachtoffer partnergeweld krijgt bij voorkeur gezinswoning toegewezen*, juristenkrant 2003, afl. 65, 11.

¹⁶⁴ SENAËVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 530.

7.3 Maatregelen met betrekking tot de persoon en de goederen van de kinderen

De vrederechter kan enkel maatregelen nemen over de kinderen van de wettelijk samenwonenden.¹⁶⁵ Met hun kinderen wordt bedoeld de kinderen die de wettelijk samenwonende partners samen opvoeden¹⁶⁶, ook al zouden dit geen gemeenschappelijke kinderen zijn.¹⁶⁷

De vrederechter kan eveneens maatregelen nemen betreffende de persoon en de goederen van de kinderen als er geen maatregelen gevorderd worden betreffende de wettelijk samenwonenden zelf.¹⁶⁸

7.4 Maatregelen met betrekking tot de wettelijke en contractuele verplichtingen van de partners

Vermits er op wettelijk samenwonenden geen hulpplicht rust is er strikt genomen geen sprake van een onderhoudsverplichting tussen hen.¹⁶⁹

Als er tijdens de samenwoning echter een probleem van financiering zou voordoen dan kan de wettelijk samenwonende zich beroepen op art. 1477, §3 BW dat de wettelijk samenwonenden oplegt om bij te dragen in de lasten van het samenleven naar evenredigheid van hun mogelijkheden en op die basis een vordering instellen bij de vrederechter.¹⁷⁰

7.5 Geldigheidsduur

De vrederechter moet de maatregelen die hij oplegt steeds in de tijd beperken,¹⁷¹ voor maatregelen op grond van art. 223 BW is dit echter niet het geval.¹⁷²

De opgelegde maatregelen tijdens de wettelijke samenwoning nemen een einde op de dag dat de wettelijke samenwoning wordt beëindigd, meer bepaald op de dag dat de ambtenaar van de burgerlijke stand de beëindiging van de wettelijke samenwoning in het bevolkingsregister vermeldt.¹⁷³

¹⁶⁵ Zie 8.2.

¹⁶⁶ Art. 1477, §4 BW.

¹⁶⁷ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 817.

¹⁶⁸ Art. 1479, 1ste lid BW.

¹⁶⁹ Zie 4.4.1 Grof plichtsverzuim, pag. 11.

¹⁷⁰ SENAVER, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, p. 642.

¹⁷¹ Art. 1479, 2de lid BW.

¹⁷² VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 817.

¹⁷³ Art. 1479, 2de lid BW.

Wanneer de wettelijke samenwoning beëindigd wordt kunnen er eveneens dringende voorlopige maatregelen worden opgelegd, de geldigheidsduur mag niet meer dan één jaar bedragen.¹⁷⁴

7.6 Rechtspleging

De vrederechter van de laatste gemeenschappelijke verblijfplaats is bevoegd om dringende voorlopige maatregelen te bevelen via een tegensprekelijk verzoekschrift.¹⁷⁵

¹⁷⁴ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 821.

¹⁷⁵ Art. 594, 19° en 628, 18° Ger.W.

8 Beperkingen

Er zijn echter enkele beperkingen waar de vrederechter rekening moet mee houden bij het opleggen van dringende en voorlopige maatregelen.

8.1 Geen maatregelen die niet gevorderd worden

De vrederechter mag geen maatregelen toekennen die niet door één der echtgenoten of wettelijk samenwonenden gevorderd worden. *De vrederechter is gebonden aan het algemeen procesrechtelijke beginsel van de lijdelijkheid¹⁷⁶ van de rechter, en mag derhalve niet ultra petita statueren.^{177 178}*

8.2 Geen maatregelen met andere bevoegdheid

De vrederechter kan geen maatregelen bevelen die behoren tot de bevoegdheid van een andere rechtbank.

Bv. de vrederechter kan in het kader van de dringende voorlopige maatregelen geen vervangende machtiging verlenen om te beschikken over de gezinswoning of de huisraad omdat deze vordering is voorbehouden aan de burgerlijke rechtbank of bij hoogdringendheid, aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.¹⁷⁹

8.3 Geen maatregelen strijdig met het recht

Meestal wordt gesteld dat de voorlopige maatregelen niet strijdig mogen zijn met het recht, waarbij vooral gedacht wordt aan inbreuken op de persoonlijkheidsrechten en op het eigendomsrecht alsook aan schendingen van het huwelijksvermogensrecht. Toch mag niet uit het oog worden verloren dat dringende voorlopige maatregelen als ene uitzonderingsrecht gelden en uit hun aard inbreuk maken op het huwelijksvermogensstelsel en meestal beperkingen inhouden op de bestuursbevoegdheden. De regel dat de voorlopige maatregelen niet tegen het huwelijksvermogensrecht mogen indruisen, moet aldus worden begrepen dat door de rechter geen definitieve afwijkingen van het huwelijksvermogensstelsel worden vastgelegd en op de vereffening-verdeling wordt vooruitgelopen¹⁸⁰.

De bevoegdheidsregels¹⁸¹ bieden de vrederechter dus niet de mogelijkheid om maatregelen te bevelen die in strijd zijn met andere dwingende bepalingen of die inbreuk plegen op de persoonlijkheidsrechten.

¹⁷⁶ De rechter beslist enkel op de geschilpunten die de partijen zelf naar voren brengen.

¹⁷⁷ SENAVER, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, p. 643.

¹⁷⁸ Cass. 13 november 1987, Arr. Cass. 1987-88, 333.

¹⁷⁹ Art. 215, §1, 3de lid BW.

¹⁸⁰ PINTENS, W., VANWINCKELEN, K. en DU MONGH, J., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p.43

¹⁸¹ Art. 223 BW en art. 1479 BW.

8.4 Geen maatregelen die de feitelijke scheiding organiseren

De bevolen maatregelen genomen door de vrederechter mogen er niet toe leiden dat de echtgenoten hun feitelijke scheiding op bestendige wijze kunnen organiseren.¹⁸²

Deze problematiek speelt geen rol bij wettelijk samenwonenden.¹⁸³

¹⁸² Cass. 29 mei 2006, *Rechtskundig weekblad*, 26 januari 2008.

¹⁸³ SENAVER, P., *Compendium van het Personen- en Familierecht*, Leuven, Acco, 2004, p. 644.

9 Voorlopige maatregelen

9.1 Algemeen

Wanneer de partners vaststellen dat het verderzetten van het huwelijk onmogelijk is geworden, is het mogelijk om een echtscheidingsprocedure op te starten bij de rechtbank van eerste aanleg.¹⁸⁴

Binnen het Belgisch recht kennen we voornamelijk twee belangrijke echtscheidingsprocedures, echtscheiding door onderlinge toestemming en op grond van onherstelbare ontwrichting.

Omdat alle aspecten bij een echtscheiding door onderlinge toestemming onderling geregeld worden, kunnen er bij deze echtscheidingsvorm geen voorlopige maatregelen opgelegd worden.

Bij de procedure op grond van onherstelbare ontwrichting¹⁸⁵ kan dit wel vermits deze niet binnen één dag geregeld is, is het mogelijk dat er tijdens de echtscheidingsprocedure al een dringende noodzaak bestaat om bepaalde maatregelen te treffen.

9.2 Bevoegdheid

De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg waarvoor de echtscheidingsvordering werd ingeleid is bevoegd om voorlopige maatregelen te bevelen.¹⁸⁶

Deze bevoegdheid van de voorzitter spreidt zich in de tijd vanaf de dagvaarding of het verzoekschrift tot echtscheiding, tot aan de datum waarop de echtscheidingsuitspraak in kracht van gewijsde is getreden.¹⁸⁷

De beslissing van de vrederechter heeft geen gezag van gewijsde ten aanzien van de beslissing van de voorzitter, vermits de vordering tot dringende voorlopige maatregelen voor de vrederechter (met toepassing van art. 223 BW) een ander voorwerp heeft dan de vordering tot voorlopige maatregelen voor de in kort geding (art. 1280 Ger.W.) uitspraak doende voorzitter.¹⁸⁸

Bovendien kan de voorzitter maatregelen bevelen die verschillend zijn van de door de vrederechter opgelegde maatregelen, zonder dat gewijzigde omstandigheden moeten bewezen zijn.^{189 190}

¹⁸⁴ Zie deel 2 De echtscheidingswet, pag. 2.

¹⁸⁵ Zie 2.1.1 Echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk, pag. 2.

¹⁸⁶ Art. 1280 Ger.W.

¹⁸⁷ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 702.

¹⁸⁸ Cass. 15 januari 2010, AR C080108F.

¹⁸⁹ Cass. 20 februari 2006, EJ 2006, 35, noot P. SENAEVE, RABG 2006, 1228, noot M GOVAERTS.

¹⁹⁰ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 702.

9.3 Toepassingsvoorwaarden

9.3.1 Voorlopig karakter van het gevorderde

Het voorlopige karakter geldt zoals bij de dringende voorlopige maatregelen bij de vrederechter onverkort ook bij de voorzitter van eerste aanleg. De voorzitter kan bijvoorbeeld geen definitieve verdeling van de gemeenschappelijke of onverdeelde goederen van de echtgenoten bevelen.¹⁹¹

De voorzitter spreekt zich als bodemrechter uit over de grond van de gevorderde maatregelen, echter steeds onder voorbehoud van een latere wijziging van de toestand.¹⁹² De voorzitter spreekt op een andere manier recht dan de kortgedingrechter¹⁹³ die slechts bij voorraad uitspraak doet.¹⁹⁴

9.3.2 Geen hoogdringendheid vereist

De vrederechter kan alleen gevat worden omtrent dringende voorlopige maatregelen vóór de echtscheidingsprocedure ex artikel 223 BW, voor de voorlopige maatregelen tijdens de echtscheidingsprocedure is er geen (hoog)dringendheid vereist¹⁹⁵; deze wordt juris et de jure¹⁹⁶ vermoedt.¹⁹⁷

9.3.3 Aanhangig zijn van een echtscheidingsprocedure

De voorzitter is slechts bevoegd om voorlopige maatregelen te bevelen als de echtgenoten een procedure tot echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting hebben ingeleid d.m.v. neerlegging van het verzoekschrift tot echtscheiding ofwel het uitbrengen van de dagvaarding tot echtscheiding, en als deze nog steeds aanhangig is.¹⁹⁸

Deze bevoegdheid houdt op van zodra het huwelijk ontbonden is.¹⁹⁹

9.4 Soorten maatregelen

De voorzitter kan verschillende maatregelen bevelen op grond van art. 1280 Ger.W., deze maatregelen lopen in grote mate gelijk met deze die de

¹⁹¹ SENA EVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 562.

¹⁹² Ze hebben een gezag van gewijsde rebus sic stantibus.

¹⁹³ Art. 584 Ger.W.

¹⁹⁴ SENA EVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 562.

¹⁹⁵ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 524.

¹⁹⁶ Geen tegenbewijs.

¹⁹⁷ Cass. 29 juni 1995, *Arr.Cass.* 1995, 694 en *EJ* 1995, 22.

¹⁹⁸ SENA EVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 562.

¹⁹⁹ Art. 1280, 1ste en 9de lid Ger.W.

vrederechter²⁰⁰ kan bevelen in het kader van dringende voorlopige maatregelen.²⁰¹

Er bestaan echter enkele afwijkingen.

9.4.1 Afzonderlijke woonst

De samenwoningsplicht wordt automatisch opgeschort vanaf het neerleggen van het verzoekschrift tot echtscheiding of bij het uitbrengen van de dagvaarding tot echtscheiding.

Ook hier kan de voorzitter één van de echtgenoten bevelen de gezinswoning te ontruimen en een verbod opleggen om elkaars afzonderlijke verblijfplaats te betreden.²⁰²

9.4.2 Ouderlijk gezag

Tijdens de echtscheidingsprocedure kan de voorzitter uitspraak doen over de uitoefening van het ouderlijk gezag over de minderjarige kinderen en over de verblijfsregeling. De voorzitter kan de kinderen horen²⁰³ en een maatschappelijk onderzoek bevelen.²⁰⁴ De rechter kan een van de echtgenoten veroordelen tot het betalen van een onderhoudsbijdrage voor de minderjarige (of studerende meerderjarige).²⁰⁵

Wanneer er voorlopige maatregelen aangaande kinderen worden genomen is de aanwezigheid van het openbaar ministerie tijdens de debatten vereist²⁰⁶ zowel in hoger beroep als in eerste aanleg.²⁰⁷ Het openbaar ministerie heeft advies overeenkomstig artikel 767 §3 Ger.W. (zie bijlage 3).

9.4.3 Onderhoudsuitkering – ontvangstmachtiging

De hulpverplichting²⁰⁸ alsook de plicht tot bijdrage in de lasten van het huwelijk²⁰⁹ blijft bestaan tot op het moment dat het vonnis of arrest dat de echtscheiding uitspreekt, in kracht van gewijsde is getreden.²¹⁰ De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg kan zoals de vrederechter zowel een

²⁰⁰ Zie deel 5 Soorten maatregelen tussen gehuwden, pag. 17.

²⁰¹ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, p. 56.

²⁰² Zie 5.1.1 Afzonderlijke woonst, pag. 17.

²⁰³ Art. 1280, 2de lid Ger.W.

²⁰⁴ Art. 1280, 3^e – 5^e lid Ger.W.

²⁰⁵ SENAËVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p.563.

²⁰⁶ Art. 8, Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS*, 15 april 1965.

²⁰⁷ Cass. 13 juni 1997, *Arr.Cass.* 1997, 644, *RW* 1997-1998, 1270.

²⁰⁸ Art. 213 BW.

²⁰⁹ Art. 221 BW.

²¹⁰ VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 706.

onderhoudsuitkering als ontvangstmachtiging toestaan als voorlopige maatregel.²¹¹

De voorzitter heeft de mogelijkheid om een onderhoudsuitkering toe te kennen voor een periode die voorafgaat aan de inleiding van de echtscheidingsvordering, voor zover de bevoegde vrederechter met betrekking tot deze periode geen uitspraak heeft gedaan of niet werd gevat.²¹²

9.4.3.1 Fout van een echtgenoot

Als de EOO wordt gevorderd in toepassing van art. 229, §2 of §3 BW²¹³ dan is het uitgesloten dat de voorzitter de fout beoordeeld die later nog als feit door de echtscheidingsrechter dient beoordeeld te worden, vermits de gevorderde echtscheiding op deze gronden gebaseerd is op geen ander feit dan de feitelijke scheiding.²¹⁴

Het belet de voorzitter dan ook niet om rekening te houden met fouten die de oorzaak zijn van het ontstaan en/of het voortduren van de feitelijke scheiding (welke verweten worden aan de echtgenoot die de onderhoudsuitkering vordert).²¹⁵

Als de EOO gevorderd wordt op basis van art. 229, §1 BW dan moeten deze fouten/feiten nog beoordeeld worden door de echtscheidingsrechter in het kader van de bewijsvoering van de onherstelbare ontwrichting van het huwelijk.²¹⁶ "Maar wanneer het gaat over een vordering tot het bekomen van een onderhoudsgeld als voorlopige maatregel tijdens een procedure EOO ingeleid op grond van art. 229, §1 BW blijft de cassatierechtspraak over de rol van het schuld criterium, gewezen onder het oude echtscheidingsrecht, relevant."

9.4.3.2 Bewijslast

Wanneer echtgenoten niet meer samenwonen kan ook in het kader van de voorlopige maatregelen de ene vanwege de andere op basis van de huwelijksplichten slechts een onderhoudsgeld vorderen als het gescheiden leven niet aan hem te wijten is.²¹⁷

Als de echtgenoten feitelijk gescheiden leven ofwel als gevolg van een rechterlijke beslissing in het kader van voorlopige maatregelen ofwel na de inleiding van een echtscheidingsprocedure wordt de bewijslast omgekeerd. Het is degene die verzocht wordt om onderhoudsgeld te betalen die de mogelijkheid

²¹¹ Art. 1280, zesde lid Ger.W.

²¹² Brussel 24 april 2001 en 31 januari 2002, *EJ* 2002, 153 en 155, noot K. UYTTERHOEVEN.

²¹³ Art. 229, §2 BW, gezamenlijke vordering van de echtscheiding. Art. 229, §3 BW, één jaar feitelijke scheiding of twee verschijningen voor de rechtbank.

²¹⁴ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 706.

²¹⁵ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 707.

²¹⁶ *Ibid.*

²¹⁷ SENAËVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 565.

krijgt om te bewijzen dat het ontstaan of het voortduren van de feitelijke scheiding geheel of gedeeltelijk aan de onderhoudsschuldeiser te wijten is.²¹⁸

“Een echtgenoot kan bij voorlopige maatregel ex artikel 1280 Ger.W. een onderhoudsgeld of ontvangstmachtiging vorderen of bekomen, ook al heeft de vrederechter²¹⁹ een vroeger verzoek ex artikel 223 BW afgewezen omdat niet bewezen was dat het ontstaan en voortduren van de feitelijke scheiding aan de andere echtgenoot te wijten waren. De schuldige behoeftige echtgenoot verkeert tijdens een echtscheidingsprocedure in een gunstigere positie dan tijdens de periode van feitelijke scheiding die de inleiding van de echtscheidingsprocedure voorafgaat.”²²⁰

9.5 Procedure bij de rechtbank van eerste aanleg

9.5.1 Inleiding van de vordering

De voorlopige maatregelen kunnen bij de rechtbank van eerste aanleg worden aangevraagd. Dit moet gebeuren bij de rechtbank van eerste aanleg van de laatste echtelijke verblijfplaats²²¹ of van de huidige woonplaats van de echtgenoot.

Er zijn verschillende wijzen om de vordering tot het bekomen van voorlopige maatregelen in te leiden. Om voorlopige maatregelen te vragen moet in de dagvaarding/het verzoekschrift strekkende tot het bekomen van de echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk een onderdeel opgenomen worden dat ertoe strekt voorlopige maatregelen te bekomen.²²²

9.5.1.1 Inleiding bij dagvaarding

De vordering tot echtscheiding en de vordering tot het bekomen van voorlopige maatregelen kan worden ingeleid door middel van een gecombineerde dagvaarding in één gerechtsdeurwaarderexploot.²²³ Deze dagvaarding kan worden uitgegeven met enkelvoudige of met tweevoudige dagstelling.

²¹⁸ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 708.

²¹⁹ Op grond van art. 213 of 221 BW.

²²⁰ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 707.

²²¹ Waar het koppel als laatste heeft samengewoond.

²²² ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, p. 57.

²²³ Wet 30 juni 1994 tot wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en van de bepalingen betreffende de procedures van echtscheiding, BS 21 juli 1994 en Wet van 20 mei 1997 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Burgerlijk Wetboek betreffende de procedures tot echtscheiding, BS 27 juni 1997.

Bij een gecombineerde dagvaarding met tweevoudige dagstelling wordt de echtscheidingsvordering en de vordering tot het bekomen van voorlopige maatregelen op vaste datum voor de rechtbank van eerste aanleg ingeleid.²²⁴

Bij een gecombineerde dagvaarding met enkelvoudige dagstelling wordt zowel de vordering tot echtscheiding als deze tot het bekomen van voorlopige maatregelen ingeleid op dezelfde datum voor de rechtbank van eerste aanleg.²²⁵

De vordering tot voorlopige maatregelen kan uiteraard ook na dagvaarding tot echtscheiding via afzonderlijk dagvaardingsexploot worden ingeleid. De vordering wordt dan onmiddellijk en rechtstreeks aanhangig bij de voorzitter rechtsprekend in kortgeding.²²⁶

9.5.1.2 *Inleiding bij verzoekschrift*

- verzoekschrift op tegenspraak

Wordt de aanvraag tot onherstelbare ontwrichting aangevraagd door één van de echtgenoten (= eenzijdige vordering) dan moet dit via een verzoekschrift op tegenspraak gebeuren,²²⁷ dit verzoekschrift kan tevens een vordering tot het bekomen van voorlopige maatregelen bevatten.

In zo'n geval zullen beide vorderingen evenwel enkel voor de rechtbank van eerste aanleg kunnen komen. Art. 1254, §1, 4de lid Ger.W. bepaalt dat voor de onmiddellijke inleiding van de vordering in kort geding een dagvaarding vereist is. Een gecombineerd verzoekschrift is dus enkel mogelijk met enkelvoudige dagstelling.²²⁸

Er zijn twee mogelijkheden. Als de echtgenoten een akkoord bereiken over de te nemen voorlopige maatregelen dan zal de rechtbank dit akkoord homologeren, tenzij dit duidelijk in strijd is met het belang van de kinderen.²²⁹ Bij gebrek aan een akkoord over de gevraagde voorlopige maatregelen, wordt dit onderdeel van de eigenlijke echtscheidingsvordering gesplitst en op verzoek van één van de echtgenoten behandeld in kort geding.²³⁰

Nadat de vordering tot EOO bij verzoekschrift werd ingeleid, beschikken zowel de eisende als de verwerende echtgenoot over de mogelijkheid om

²²⁴ Art. 1254, §1, 6de lid *in fine* Ger.W.

²²⁵ APS, F., *De rechtspleging en het bewijs inzake echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk*, in SENAËVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *De hervorming van het echtscheidingsrecht. Commentaar op de wet van 27 april 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p. 136.

²²⁶ Art. 1280, eerste lid Ger.W.

²²⁷ Art. 1254, §1, 2de – 3de lid Ger.W.

²²⁸ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 525.

²²⁹ Art. 1256, 1ste en 2de lid Ger.W.

²³⁰ Art. 1256, 3de lid Ger.W.

hun vordering tot het bekomen van voorlopige maatregelen in te leiden bij dagvaarding voor de kortgedingrechter.²³¹

- Eenzijdig verzoekschrift

Wanneer de onherstelbare ontwrichting gezamenlijk wordt aangevraagd moeten de partijen een verzoekschrift neerleggen met daarin hun gevraagde voorlopige maatregelen.²³² Het gaat hier dan om een gecombineerd verzoekschrift met enkelvoudige dagstelling.

9.5.1.3 *Inleiding via vrijwillige verschijning*

Overeenkomstig artikel 706 Ger.W. kunnen de partijen vrijwillig verschijnen voor de echtscheidingsrechter. Als er reeds een beschikking inzake voorlopige maatregelen werd geveld en één van de echtgenoten nieuwe voorlopige maatregelen wenst, dan kan men de voorzitter vatten overeenkomstig artikel 1280, laatste lid Ger.W.²³³

Overeenkomstig artikel 1256, derde lid Ger.W. kan de burgerlijke rechter bij wie de vordering tot echtscheiding en tot voorlopige maatregelen bij enkelvoudige dagstelling aanhangig wordt gemaakt hetzij het volledige of gedeeltelijke akkoord van de echtgenoten inzake de voorlopige maatregelen homologeren, hetzij de zaak van de voorlopige maatregelen op verzoek van één van de partijen verwijzen naar de eerste dienstige terechtzitting voor de kortgedingrechter.²³⁴

Als er geen overeenkomst is tussen de echtgenoten, of slechts gedeeltelijk, dan wordt de zaak op verzoek van één van de partijen verwezen naar de eerste dienstige zitting van de kortgedingrechter, als deze nog niet is ingeschreven op de rol van de zaken in kort geding.²³⁵

Voor zover er nog geen vordering tot het bekomen van voorlopige maatregelen aanhangig is bij de kortgedingrechter kan het akkoord van de echtgenoten slechts voorgelegd worden aan de burgerlijke rechtbank.²³⁶

Dit is wel zo wanneer een dagvaarding voor de kortgedingrechter is gebeurd of wanneer de burgerlijke rechtbank voorheen reeds de zaak van de voorlopige maatregelen naar de eerst dienstige zitting van het kort geding heeft verwezen. Wanneer de kortgedingrechter wel al gevorderd werd, dienen de echtgenoten

²³¹ GERLO, J. en VERSCHELDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 525.

²³² Art. 1254, §1, 1ste lid Ger.W.

²³³ SENA EVE, P., *De wet van 27 april 2007 tot hervorming van het echtscheidingsrecht. Deel 1. De echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting*, T. Fam. 2007, p. 122.

²³⁴ APS, F., *De rechtspleging en het bewijs inzake echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk*, in SENA EVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *De hervorming van het echtscheidingsrecht. Commentaar op de wet van 27 april 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p. 136.

²³⁵ Art. 1256, derde lid Ger.W.; APS, F., *De rechtspleging en het bewijs inzake echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk*, in SENA EVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *De hervorming van het echtscheidingsrecht. Commentaar op de wet van 27 april 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2008, p. 137.

²³⁶ SENA EVE, P., *De wet van 27 april 2007 tot hervorming van het echtscheidingsrecht. Deel 1. De echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting*, T. Fam. 2007, p. 122-123.

hun akkoord betreffende de voorlopige maatregelen voor te leggen aan de voorzitter rechtsprekend in kort geding bij wie de vordering inzake voorlopige maatregelen hangende is.²³⁷

9.6 Geldigheidsduur voorlopige maatregelen

De voorlopige maatregelen nemen normalerwijze onmiddellijk een aanvang. Ze worden met terugwerkende kracht opgelegd, zo kan de rechter bijvoorbeeld een alimentatie voor de ene echtgenoot persoonlijk of voor de kinderen toekennen vanaf de feitelijke scheiding, ook al worden de voorlopige maatregelen pas nadien gevorderd.²³⁸

De genomen maatregelen zijn in beginsel slechts verbindend voor de tijd dat de echtgenoten in een echtscheidingsprocedure verwickeld zijn.²³⁹ Op het ogenblik dat het huwelijk ontbonden wordt, of wanneer de echtscheidingseis wordt verworpen vervallen de voorlopige maatregelen, op het ogenblik dat de uitspraak daarover in kracht van gewijsde treedt.²⁴⁰

De bevolen maatregelen zijn voorlopig in die zin dat ze geen nadeel toebrengen aan de zaak zelf en uitvoerbaar zijn bij voorraad, niettegenstaande verzet of hoger beroep.²⁴¹ De maatregelen gelden rebus sic stantibus en zijn vatbaar voor wijziging in geval van nieuwe omstandigheden.²⁴²

De geldigheidsduur van de voorlopige maatregelen in kort geding is beperkt. Na het verstrijken van een termijn van drie maanden volgend op de homologatie van hun overeenkomst of beschikking in kort geding kunnen de partijen om de bekrachtiging van de maatregelen vragen door de feitenrechter. Deze keer definitief en ook voor de periode die volgt op de echtscheiding.

9.6.1 Uitzondering

Er geldt evenwel een uitzondering op de algemene regel.

De voorlopige maatregelen die betrekking hebben op de kinderen blijven na de ontbinding van het huwelijk verder gelden.²⁴³ De wetgever wil hiermee de storingen in het dagelijkse leven van de kinderen, als gevolg van de echtscheiding van hun ouders, tegen gaan.²⁴⁴

²³⁷ *Ibid.*

²³⁸ ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, p. 58.

²³⁹ Cass. 4 november 1983, *Arr. Cass.* 1983-1984, 263.

²⁴⁰ VERSTRAETE, K., *Hervorming echtscheidingsrecht. Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding*. *NJW*, 2007, p. 634.

²⁴¹ Art. 1039, eerste lid Ger.W.

²⁴² GERLO, J. en VERSCHULDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, p. 526.

²⁴³ Art. 302 BW

²⁴⁴ SENAËVE, P. *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, p. 568.

De maatregelen die betrekking hebben op de kinderen blijven doorwerken na de echtscheiding, tot ze worden herzien door de bevoegde rechter.²⁴⁵ Dit is de jeugdrechtbank inzake ouderlijk gezag, verblijf of recht op persoonlijk contact²⁴⁶ of de vrederechter inzake kinderalimentatie.²⁴⁷

9.6.2 Bijzondere gevallen

Als de feitenrechter gevat wordt met wederzijdse vorderingen tot echtscheiding (hoofd- en tegeneis), dan blijven de voorlopige maatregelen verder gelden nadat de hoofdeis is afgewezen of uitgedoofd, zolang de procedure met betrekking tot de tegeneis verder loopt.²⁴⁸

Dit geldt ook wanneer een echtgenoot in een afzonderlijke procedure een echtscheidingsvordering heeft ingeleid en er voorlopige maatregelen bevolen worden in het kader van één van de echtscheidingsprocedures. Deze maatregelen blijven verder lopen tijdens de loop van de andere echtscheidingsprocedure.²⁴⁹

Afstand van geding heeft evenmin tot gevolg dat de voorlopige maatregelen vervallen ingeval vroeger een tweede echtscheidingseis werd ingeleid.²⁵⁰

9.6.3 Wijzigbaarheid

De bevolen maatregelen²⁵¹ hebben gezag van gewijsde "rebus sic stantibus". In de loop van de echtscheidingsprocedure kunnen ze gewijzigd worden, zodra de toestand van de echtgenoten of de kinderen door omstandigheden gewijzigd is.

Een vroeger arrest of beschikking betreffende voorlopige maatregelen kan slechts gewijzigd worden in geval van nieuwe of gewijzigde omstandigheden. De wijzigbaarheid wordt door het Hof van Cassatie beperkt beoordeeld, ze worden slechts toelaatbaar geacht in geval van omstandigheden die sinds de vorige beschikking veranderd zijn of die niet gekend waren.²⁵²

Bij gewijzigde omstandigheden mag de wijziging of intrekking retroactief worden uitgesproken: vanaf het ogenblik dat de omstandigheden gewijzigd zijn, ook al gaat dit ogenblik het tijdstip van de vordering tot intrekking of wijziging vooraf.²⁵³

In geval van gewijzigde omstandigheden zal de zaak bij conclusie aanhangig kunnen worden gemaakt door de belanghebbende partij, binnen de 15 dagen na

²⁴⁵ Art. 387bis, 1ste lid BW.

²⁴⁶ Art. 387bis BW.

²⁴⁷ Art. 591, 7° Ger.W.

²⁴⁸ Cass. 27 september 1990, *Arr. Cass.* 1990-1991, *Pas.* 1991, I, 87 en *RW* 1990-1991, 1089, noot GERLO, J.

²⁴⁹ SENAËVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, p. 568.

²⁵⁰ Cass. 4 januari 1996, *EJ* 1996, 118, noot SENAËVE, P.

²⁵¹ Op grond van Art. 1280 Ger.W.

²⁵² Cass. Antwerpen 13 februari 2008, *NJW* 2008, 838, noot GV.

²⁵³ VERSCHELDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, p. 712.

de neerlegging van de conclusie ter griffie wordt de zaak vastgesteld op een zitting van het kort geding²⁵⁴ (zie bijlage 4).

De voorzitter van de rechtbank of het hof van beroep zijn krachtens art. 1280, 1ste en 9de lid Ger.W. niet bevoegd om uitspraak te doen over een vordering die betrekking heeft op de wijzigingen in de toestand van de partijen die zich na de ontbinding van het huwelijk hebben voorgedaan.²⁵⁵

²⁵⁴ Art. 1280, negende lid Ger.W.

²⁵⁵ Cass. 11 januari 2010, AR C090303F.

10 Algemeen besluit

De techniek van de dringende voorlopige maatregelen werd door de wet van 20 juli 1932 ingevoerd in het Burgerlijk Wetboek, wat een verandering bracht in de ondergeschikte positie van de gehuwde vrouw. De wetgever wilde de gezinsleden beschermen tegen het plichtsverzuim van een echtgenoot, voornamelijk de man die de maritale en vaderlijke macht bezat. Met de wet van 14 juli 1976 werd het toepassingsgebied van de dringende voorlopige maatregelen verruimd en werd de vrederechter, die meer en meer familierechter werd, bevoegd verklaard om dringende voorlopige maatregelen te nemen.

Meer en meer koppels ondervinden echtelijke moeilijkheden wanneer ze getrouwd zijn of samenwonen. Wanneer ze geconfronteerd worden met echtelijke moeilijkheden zullen de echtgenoten voor de beslissing komen te staan of ze nog willen verder samenleven en of ze hun huwelijk nog een kans willen geven. Door de techniek van dringende voorlopige maatregelen kan de periode tussen het begin van de problemen en de definitieve scheiding overbrugt worden en hoeven de partners nog niet meteen hun huwelijk laten varen.

De dringende voorlopige maatregelen zijn niet zozeer een sanctionering van de huwelijksplichten, maar zijn een crisisinterventie van de vrederechter. De vrederechter zal proberen de echtgenoten te verzoenen. Als de verzoening niet mogelijk is zal hij maatregelen nemen. Aan deze maatregelen hangt een bepaalde termijn. De verplichting rust bij de partijen om het vonnis uit te voeren, doch kunnen ze op gelijk welk moment verzoenen en terug samen te gaan wonen.

Wanneer er van verzoening geen sprake is kan er een echtscheidingsprocedure worden opgestart voor de rechtbank van eerste aanleg. De voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg kan voorlopige maatregelen bevelen. Met deze maatregelen kan men de noodzakelijke schikkingen nemen met betrekking tot de persoon, het levensonderhoud en de goederen van de echtgenoten of van hun kinderen, in de loop van de echtscheidingsprocedure. Vermits een echtscheiding niet op één dag geregeld is kan er een noodzaak bestaan om dringende aangelegenheden te regelen.

De techniek van dringende voorlopige maatregelen is tot op heden een belangrijk juridisch proces ondermeer door de uitbreiding van het toepassingsgebied, waardoor er al in veel gezinsmoeilijkheden is tussen gekomen.

Literatuurlijst

Wetgeving

- Burgerlijk Wetboek
- Gerechtelijk wetboek
- Wet van 20 juli 1932 tot wijziging van hoofdstuk VI, titel V, van boek I van het Burgerlijk Wetboek: De wederzijdsche rechten en plichten van de echtgenooten, *BS* 12 augustus 1932.
- Wet van 3 juni 1994 houdende wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en van de bepalingen betreffende de procedures van echtscheiding, *BS* 21 juli 1994.
- Wet van 30 juni 1994 houdende wijziging van artikel 931 van het Gerechtelijk Wetboek en van de bepalingen betreffende de procedures van echtscheiding' *BS* 21 juli 1994.
- Wet van 20 mei 1997 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek en het Burgerlijk wetboek betreffende de procedures tot echtscheiding, *BS* 27 juni 1997.
- Wet 23 november 1998, Wet tot invoering van de wettelijke samenwoning, *BS* 12 januari 1999.
- Wet 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *BS* 12 februari 2003.
- Wet van 13 juni 2006 tot wijziging van de wetgeving betreffende de jeugdbescherming en het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, *BS* 1 september 2009.
- Wet van 18 juli 2006 tot het bevoorrechten van een gelijkmatig verdeelde huisvesting van het kind van wie de ouders gescheiden zijn en tot regeling van de gedwongen tenuitvoerlegging inzake huisvesting van het kind, *BS* 4 september 2009.
- Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding, *BS* 7 juni 2007.
- Wet van 19 maart 2010 ter bevordering van een objectieve berekening van de door de ouders te betalen onderhoudsbijdragen voor hun kinderen, *BS* 21 april 2010.

Rechtspraak

Hof van Cassatie

- Cass 18 oktober 1963, *RW* 1963-1964, 1862.
- Cass. 29 januari 1967, *RW* 1967-1968, 83.
- Cass. 14 oktober 1977, *JT* 1978, 312.
- Cass 24 februari 1978, *RW* 1978-1979, 1032.
- Cass. 28 november 1986, *Arr. Cass.* 1986-1987, 426.
- Cass. 13 november 1987, *Arr.Cass.* 1987-1988, 333.
- Cass. 27 september 1990, *Arr.Cass.* 1990-1991, *Pas.* 1991, I,87 en *RW* 1990-1991, 1089, not GERLO, J.

- Cass. 29 juni 1995, *Arr.Cass.* 1995, 694 en *EJ* 1995, 22.
- Cass. 13 juni 1997, *Arr.Cass.* 1997, 644, *RW* 1997-1998, 1270.
- Cass. 4 januari 1996, *EJ* 1996, 118, not SENAEVE, P.
- Cass. 19 februari 1999, *Div.Act.* 1999, 130, not, *EJ* 2000, 116, not Waüters, *RW* 1999-2000, 994.
- Cass. 12 november 2002, *EJ* 2003, 22, noot T.Robert en *RW* 2003-2004, 622, noot F. APS.
- Cass. 20 februari 2006, *EJ* 2006, 35, noot P. SENAEVE.
- Cass. 29 mei 2006, *EJ* 2006, 111 noot P. SENAEVE.
- Cass. Antwerpen 13 februari 2008, *NJW* 2008, 838, noot GV.
- Cass. 18 mei 2009, *RW* 2009-2010, 1132, concl. Adv. Gen. R. MORTIER en *T.Not.*2010, 279.

Lagere rechtspraak

- Rb. Antwerpen 7 december 1960, *RW* 1960-1961, 1579.
- Vredegerecht Aalst 30 april 1982, *RW* 1982-1983, 1474, noot De Busschere.
- J.P., noot bij Rb. Antwerpen 18 juni 1989, *RW* 1979-1980, 787.
- Vred. Leuven (2de kanton) 8 februari 1991, *RW* 1991-1992, 475.
- Brussel 24 april 2001 en 31 januari 2002, *EJ* 2002, 153 en 155, noot K. UYTTERHOEVEN.
- Vred. Veurne-Nieuwpoort 14 november 2002, *T.Vred.* 2003, p.399.
- Brussel 8 mei 2003, *EJ* 2004, 38.
- Vred. Doornik 25 november 2003, *JT* 2006, afl. 6221, 273.
- Gent, 6 november 2003, *IEJI* 2004, 40, noot Vanbockrijck en Brussel 8 mei 2003, *EJ* 2004, 38.
- Rb. Nijvel (1^e K.) 17 december 2004 *Rev.trim.dr.fam.* 2005, afl. 2, 428.

Rechtsleer

Boekwerken en tijdschriftartikelen

- APS F. (ed.), *Wet & duiding echtelijke moeilijkheden*, Gent, Larcier, 2010, 228 p.
- APS, F., *De rechtspleging en het bewijs inzake echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting van het huwelijk*, in SENAEVE, P., SWENNEN, F. en VERSCHELDEN, G. (eds.), *De hervorming van het echtscheidingsrecht. Commentaar op de wet van 27 april 2007*, Antwerpen, Intersentia, 2008,
- BAETEMAN, G., *Overzicht van het personen- en gezinsrecht*, Antwerpen, Kluwer, 1993, 275 p.
- BELLENS, S., DEMIL, C., *De notarisgids*, Roeselare, Globe, 2005, 224 p.
- BROUWERS, S., *Alimentatie*, Mechelen, Kluwer, 2009, 761 p.
- BROUWERS, J., BEERNAERT, J., VANDERVELLEN, H., *De nieuwe echtscheidingswet*, Mechelen, Kluwer, 2007, 788 p.
- CENTRUM VOOR BEROEPSVERVOLMAKING IN DE RECHTEN, *Alimentatie & kinderen*, Antwerpen – Oxford, Intersentia, 2010, 248 p.
- DEKKERS, R. en WYLLEMAN, A., *Handboek Burgerlijk Recht, I, Personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 3de uitg., 420 p.

- GERLO, J. en VERSCHULDEN, G., *Handboek voor familierecht*, Brugge, die Keure, 2008, 663 p.
- MONGH, J., en ALLAERTS, V., *Overzicht van rechtspraak (2000-2007) – De feitelijke samenwoning*, Tijdschrift voor familierecht, 2008/1-2, p. 38 e.v.
- MYS, A., *Wetboek echtelijke moeilijkheden en echtscheiding*, Antwerpen, Maklu, 2009, 245 p.
- PAUWELS, J., *Beginselen van personen- en familierecht*, Leuven, Acco, I, 1985, II, 1985, III, 1986.
- PINTENS, W., VAN DER MEERSCH, B. en VANWINCKELEN, K., *Inleiding tot het familiaal vermogensrecht*, Leuven, Universitaire pers, 2002, 248 p.
- PINTENS, W., VANWINCKELEN, K. en DU MONGH, J., *Schets van het familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2008, 394 p.
- ROODHOOFT, J., SMETS, W. en MOENS, M., *Echtelijke moeilijkheden... En dan?*, Antwerpen, Standaard uitgeverij, 2007, 176 p.
- SENA EVE, P., *Compendium van het personen- en familierecht*, Leuven/Den Haag, Acco, 2011, 700 p.
- SENA EVE, P., *De wet van 27 april 2007 tot hervorming van het echtscheidingsrecht – Deel I. De echtscheiding op grond van onherstelbare ontwrichting*, T. Fam. 2007, 103-137.
- SENA EVE, P., *Echtscheiding*, Leuven, Acco, 1990, 490 p.
- SENA EVE, P., *Noot onder Hof van Cassatie, 20 februari 2006: Over dringende voorlopige maatregelen en voorlopige maatregelen*, Gent, Echtscheidingsjournaal, issue: 3
- SENA EVE, P., *Overzicht van rechtspraak (2000-2005) – Dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 B.W.*, E.J., 2006, 17-30.
- SENA EVE, P., *Recente ontwikkelingen en topics van Familierecht*, Gent, Larcier, 2010, 373 p.
- SENA EVE, P., *Voorlopige maatregelen tussen echtgenoten (art. 223 BW en art. 1280 Ger.W.)*, Leuven, Acco, 1989, 392 p.
- SWENNEN, F., *Het Personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 505 p.
- VANDENABEELE, S. en MOEYKENS, F., *De nieuwe wet op de echtscheiding*, Gent, Story Publishers, 2008, 120 p.
- VAN ZAND, I., *Personen en familierecht: 60 recente elementaire vonnissen en arresten (2009-2010-2011)*, Brussel, VZW Elementaire rechtspraak, 2011, 475 p.
- VERSCHULDEN, G., *Handboek Belgisch Familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 840 p.
- VERSLUYS, L., *Huwelijksmoeilijkheden: je rechten*, Berchem, EPO, 2007, 407 p.
- VERSTRAETE, K., *Hervorming echtscheidingsrecht. Wet van 27 april 2007 betreffende de hervorming van de echtscheiding*. NJW, 2007, 634 p.
- WETSWINKEL GENT, *Voorlopige maatregelen bij huwelijksmoeilijkheden*, Berchem, EPO, 1980, 63 p.

Digitale bronnen

- BROUWERS, S. (2007). *De nieuwe echtscheiding*. Geraadpleegd op 15 september 2011, op www.familie-recht.be/index.php/bibliotheek/de_nieuwe_echtscheidingwww.startpuntsc heiden.be/Vragen-rond echtscheiding/tabid/1096/Default.aspx#echtscheidingswet
- ELFRI. (2009). *Schuld en onschuld in echtscheiding, schuldloze echtscheiding*. Geraadpleegd op 15 augustus 2011, op www.elfri.be/schuld-en-onschuld-echtscheiding-schuldloze-echtscheiding
- VZW HOUVAST. (2003). *Echtscheiding – Feitelijke scheiding (is geen echtscheiding)*. Geraadpleegd op 15 augustus 2011, op www.houvast.be/tekst122.shtml
- LENAERTS, J. *Dringende en voorlopige maatregelen*. Geraadpleegd op 20 augustus 2011, op www.omnius.be/publicaties_detail.php?id=49
- MOEYKENS, F. (2009). *De nieuwe wet op de echtscheiding*. Geraadpleegd op 3 oktober 2011, op <http://www.flanderslaw.be/?p=232>
- SROKA, S. (2007). *De nieuwe echtscheidingswet*. Geraadpleegd op 15 september 2011, op www.rosadoc.be/pdf/juridische%20bijdrage/echtscheidingswet.pdf
- STERKEN, R., *Partnergeweld en echtelijke moeilijkheden*. Geraadpleegd op 22 september 2011, op [http://www.argusadvocaten.be/content/argus/uploads/docs/Partnergeweld%20en%20echtelijke%20moeilijkheden%20\(Mr.%20R.%20Sterken\)..pdf](http://www.argusadvocaten.be/content/argus/uploads/docs/Partnergeweld%20en%20echtelijke%20moeilijkheden%20(Mr.%20R.%20Sterken)..pdf)
- TREMMERY, J. (2011). *Voorlopige en bewarende maatregelen*. Geraadpleegd op 20 oktober 2011, op www.tremmery.be/default.aspx?level1=rechtstakken&level2=echtelijke_moeilijkheden_eoo_voorlopige_maatregelen
- VAN LOO, W. (2011). *De feitelijke scheiding*. Geraadpleegd op 3 oktober 2011, op www.advodirect.com/2011/07/17/de-feitelijke-scheiding/

Bijlagen

Bijlage 1: verzoekschrift dringende voorlopige maatregelen

Bijlage 2: voorgedrukt verzoekschrift

Bijlage 3: advies van het Openbaar Ministerie

Bijlage 4: *

Dat hij op geen enkel ogenblik hulp verleent in het huishouden.

Dat op 10.8.2002 de federale politie reeds is dienen tussen te komen in de echtelijke ruzies.

Dat hij regelmatig op cafébezoek gaat en dronken thuiskomt met alle nare gevolgen vandien.

Deze opsomming van feiten is niet limitatief.

Dat de verstandhouding m.a.w. tussen de partijen zeer ernstig is verstoord en waarbij er aanleiding bestaat dringende en voorlopige maatregelen te bevelen betreffende de persoon en de goederen van de gedingspartijen en de minderjarige kinderen.

Daar de echtelijke woonplaats gevestigd is te _____, de Vrederechter van het kanton

ter zake bevoegd is.

OM DEZE REDENEN

BEHAGE HET UEDELE MEVROUW DE VREDERECHTER

Na partijen te hebben doen oproepen navolgende dringende voorlopige maatregelen te bevelen:

1.

Te horen bevelen dat vertoogster zou gemachtigd worden afzonderlijke woonst te betrekken in de echtelijke woning te _____, met betredingsverbod voor de heer _____.

2.

Het gezag over de persoon en het beheer van de goederen van de minderjarige kinderen exclusief te horen toe vertrouwen aan vertoogster dit gezien de specifieke houding die de heer er op nahoudt en daar hij steeds heeft geuit dat de kinderen nooit door hem gewild zijn geworden.

3.

De Heer _____ te horen veroordelen om aan vertoogster te betalen ten titel van onderhoudsgeld voor de kinderen de som van 5.000 fr zij 123,95 EUR per maand per kind geïndexeerd en dit vanaf de neerlegging van het huidige verzoekschrift.

Verder de heer _____ te horen veroordelen om de helft bij te dragen in de extra. medische kosten die de kinderen zouden behoeven na opleg tussenkomst

Bijlage 2: voorgedrukt verzoekschrift

VERZOEKSCHRIFT DRINGENDE EN VOORLOPIGE MAATREGELEN (art. 221- 223 B.W.)

Aan de Heer Vrederechter van het kanton Heist o/d Berg

Mijnheer de Vrederechter,

Ondergetekende,
geboren te op.....
wonende te
telefoonnummer:

heeft de eer u ter kennis te brengen :

- dat zij/hij gehuwd is op
met
geboren te op
wonende te
thans verblijvende te
laatste echtelijke verblijfplaats:

- dat uit hun huwelijk volgende kinderen werden geboren :
..... op
..... op
..... op
..... op
..... op

- dat de verstandhouding tussen hen ernstig verstoord is om reden van :
.....
.....
.....
.....
.....

- dat verzoekende partij werkt bij
en het inkomen euro per maand bedraagt.

- dat haar echtgenoot/zijn echtgenote werkt bij
en het inkomen euro per maand bedraagt.

- dat de kinderbijslag euro per maand bedraagt.
- dat er nog volgende schulden dienen te worden betaald :

.....

dat er derhalve aanleiding bestaat dringende voorlopige maatregelen betreffende de persoon en de goederen van de echtgenoten en de kinderen te bevelen.

OM DEZE REDENEN
 vraagt ondergetekend :

- machtiging tot afzonderlijk verblijf te met verbod tot verontrusting.
- te zeggen voor recht dat het ouderlijk gezag gezamenlijk door partijen zal uitgeoefend worden en de kinderen bij verzoekende partij zullen gedomicilieerd zijn en verblijf houden **OF** te zeggen voor recht dat het ouderlijk gezag exclusief door verzoekende partij zal uitgeoefend worden.
- te beslissen over het recht op persoonlijk contact met de kinderen door de andere echtgenoot een onderhoudsgeld toe te kennen;
 - voor verzoekende partij : euro/maand
 - voor de kinderen : euro/maand per kind
- te beslissen over het gebruiksrecht van de goederen van de huwgemeenschap
- alle andere nuttige maatregelen te bevelen
- deze maatregelen te bevelen voor een termijn van maanden.
- de echtgenoot/echtgenote te veroordelen tot de kosten.
- de tussengekomen beschikking uitvoerbaar bij voorraad te horen verklaren, niettegenstaande elk verhaal en zonder borgstelling.

Heist o/d Berg,

 (handtekening)

Bijgevoegd stuk: attest van woonst van tegenpartij, dat niet ouder dan 15 dagen mag zijn

Betaald door verzoekende partij :

- €35,00 rolrecht,